

Studiu asupra fenomenului migrației în **Tara Oasului**

Preferabil prima pagina a unui pliant facut in cadrul proiectului. Daca nu este posibil atunci o fotografie sau un desen al unui copil.

Studiu asupra fenomenului migrației în
Tara Oasului

Septembrie 2005

Echipa de cercetare:

Iuliana DEZSO

Beata GLATZ

Kinga KEREEKES

Echipa de proiect:

Marta BERES - coordonator proiect

Andrea LIEB-NEMES – psiholog

Vanda MOLNAR – asistent social

Alina ROATIS – asistent social

Hadhazi ATTILA - traducator

Publicarea acestui material s-a realizat cu sprijinul financiar al UNICEF

Continutul acestei publicatii reprezinta
punctul de vedere al autorilor
si nu în mod necesar pe cel al UNICEF

Acest studiu a fost realizat în cadrul proiectului **„Prevenirea pericolelor migratiei copiilor din Tara Oasului”**

derulat de Fundatia Româna pentru Copii, Comunitate si Familie (FRCCF) si
finantat de

United Nations Children’s Fund (UNICEF),

Comitetul Catolic împotriva Foamei si pentru Dezvoltare (CCDF)

Terre des Hommes Foundation (TDH)

Structura studiului:

Cuvânt înainte

Rezumat

1. Scopul studiului
2. Studii anterioare în domeniul migrației
3. Metodologia folosită
4. Analiza datelor
 - a. Radacinile migrației
 - i. Problemele comunităților
 - ii. Sistemul de valori
 - iii. Rolul și locul copilului în familie
 - b. Marimea migrației
 - i. Munca adulților în străinătate
 - ii. Munca copiilor în străinătate
 - iii. Tendințe de viitor ale migrației
5. Concluzii
6. Bibliografie
7. Anexe

Cuvânt înainte

Fundatia Româna pentru Copii, Comunitate si Familie este o organizatie neguvernamentala a carei misiune este apararea drepturilor copilului, accentuând rolul activ si responsabil al familiei, comunitatii si statului.

Toate proiectele derulate de FRCCF promoveaza interesul superior al copilului, asigurarea dreptului la sanatatea fizica si dezvoltare emotionala si mentala, dreptul de a fi crescut în familie, precum si toate celelalte drepturi asa cum sunt ele stipulate în Conventia Natiunilor Unite privind Drepturile Copilului, semnata si de România în 1990.

FRCCF deruleaza în judetele Cluj, Bihor, Salaj, Maramures si Satu Mare proiecte similare: proiecte de dezvoltare comunitara urbana, proiecte de dezvoltare comunitara rurala si programe în institutii de ocrotire a copilului. Judetul Satu Mare este promotorul unui program de prevenire a pericolelor migratiei si traficului de copii din zona Tarii Oasului.

Dinamica fenomenului migratiei populatiei, având ca motivatie dificultati de natura socio-economica, a evoluat foarte mult în ultimii ani.

Numarul persoanelor care migreaza legal sau ilegal în tarile din vestul Europei a crescut semnificativ în anumite regiuni ale tarii. În Tara Oasului, în fiecare a doua gospodarie exista cel putin o persoana care a plecat în alta tara (conform datelor obtinute de la familiile chestionate). Consecinta indirecta a acestei tendinte este reflectata de cazurile de copii care au ajuns acompaniati sau neacompaniati de catre reprezentantii lor legali pe teritoriul altor tari si care s-au gasit la un moment dat în situatii de dificultate – au comis acte ilegale.

Începând cu 2004, reprezentanti ai autoritatilor si a unor organizatii neguvernamentale franceze au vizitat judetul Satu Mare, motivati de intensificarea fenomenului migratiei si ulterior, de situatia de izolare sau de risc în care se gasesc copiii în strainatate. Vizitele au avut ca scop stabilirea de contacte cu autoritati, institutii si organizatii neguvernamentale satmarene, cu atributii în protectia drepturilor copilului, în vederea derularii unor programe comune care sa contribuie la prevenirea riscurilor migratiei, traficului de copii si a exploatarii acestora în strainatate. Informatiile furnizate de reprezentantii francezi aratau faptul ca din ce în ce mai multi copii români au fost identificati pe teritoriul Frantei ca fiind neacompaniati de parinti sau de un alt membru al familiei. Migratia îi poate pune pe copii în situatii de dificultate si chiar de trafic. Conditiiile plecarii lor de acasa, relatiile pe care le au cu parintii si valoarea banilor îi pot antrena în situatii care le afecteaza sanatatea fizica, dezvoltarea personala si viitorul lor.

O mare parte dintre acesti copii proveneau din zona Tarii Oasului, fapt pentru care viitoarele actiuni trebuiau sa se concentreze în aceasta zona.

Din aceste motive FRCCF a dorit sa atraga atentia asupra pericolelor în care se afla copiii care migreaza neînsoțiti în Europa de Vest, promovând o ampla campanie de prevenire a riscurilor la care se expun copiii care migreaza neînsoțiti. Acestia ajung uneori în situatii dificile, fiind uneori chiar traficati.

Traficul de copii este o realitate, iar copiii aflati în strainatate neînsoțiti de parinti sau de un alt membru al familiei cad adesea prada adultilor, care îi folosesc pentru a comite diverse activitati ilegale.

Studiul releva importanta deosebita pe care o au asupra dezvoltarii copiilor problemele comunitatii, sistemul de valori si migratia, în special prin pericolele la care se expun minorii în strainatate. Autoritatile si organizatiile neguvernamentale responsabile în protectia drepturilor copilului trebuie sa intervina în sensul prevenirii riscurilor migratiei copiilor si sa rupa tacerea legata de situatiile dificile în care ajung copiii români în strainatate.

Rezumat

Pentru a identifica zonele cu risc ridicat de migratie din regiunea Tarii Oasului, s-au adunat o serie de informatii cu privire la numarul copiilor si adultilor plecati în strainatate, cauzele care au determinat plecarea acestora în strainatate si interesul pe care îl aratau autoritatile cu privire la un eventual proiect cu scop preventiv.

Din cele 8 comune din zona Oasului vizate pentru a fi incluse în proiect, au fost selectate doar 4 (Bixad, Calinesti Oas, Gherta Mica, Târsolt). Criteriile dupa care s-au selectat cele 4 comune au fost: numarul mare de copii plecati în strainatate neînsoțiti de parinti sau un alt membru al familiei, numarul mare de copii cuprinsi în sistemul de învățământ si deschiderea autoritatilor fata de problema migratiei si traficului de copii.

Având în vedere amploarea fenomenului si gravitatea consecintelor migratiei copiilor, în iulie 2004 am demarat proiectul de prevenire a pericolelor migratiei si traficului de copii în parteneriat cu UNICEF, Terre des hommes si organizatia franceza Comite Catholique contre la Faime et pour le Developpement.

Proiectul a vizat 2 obiective: prevenirea pericolelor migratiei si a traficului de copii din regiunea Oas si oferirea de alternative viabile copiilor aflati la risc de migratie. Prin prezentul studiu s-au obtinut informatii relevante care ne-au ajutat în actiunile pe care le-am desfasurat ulterior.

Astfel, ne-am concentrat eforturile în direcția: creșterii conștientizării și oferirii de informații la nivel local, creării unei rețele pentru prevenirea și combaterea traficului de copii la nivelul județului, formării unei echipe de specialiști care să poată interveni cu metode specifice în prevenirea și combaterea fenomenului, dezvoltării de parteneriate cu organizațiile internaționale pentru prevenirea și combaterea traficului de copii, precum și înființarea de birouri locale de informare și consiliere prin intermediul cărora se oferă servicii sociale legate de migrarea și traficul de copii

Pentru pregătirea specialiștilor implicați în proiect s-au organizat 2 sesiuni de formare în scopul deprinderii unor modele de bune practici și utilizării ghidului practic destinat organizațiilor neguvernamentale care luptă împotriva traficului de copii. Pentru o mai bună înțelegere a acțiunilor vizate în cadrul proiectului a fost organizat un schimb de experiență în Republica Albania. Echipa de proiect împreună cu 3 membri ai autorităților colaboratoare au avut posibilitatea, pe parcursul unei săptămâni, să observe modul de lucru al specialiștilor în migrație și trafic de copii de la organizația Terre des Hommes Albania (munca lor se concentrează pe problematica traficului de copii, acesta fiind un fenomen răspândit), în diferite regiuni ale țării. În cadrul meselor rotunde din Albania au fost împărtășite experiențele celor 4 ani de muncă în domeniu, atât în relația cu autoritățile cât și cu familiile aflate în cauză.

Pentru conștientizarea fenomenului au fost editate și distribuite materiale informative cu privire la riscul migrației și al traficului de copii. În cele 4 localități au fost deschise birouri de informare și consiliere unde se oferă servicii de asistență socială, consiliere juridică și psihologică. În școli, asistenții sociali, psihologul și lucrătorii sociali au organizat grupuri de discuții cu copiii. Aceste discuții au fost concentrate pe prevenirea pericolelor la care se expun copiii aflați neacompaniați în străinătate.

Copiii/tinerii care doresc să revină în țară, la familiile lor, sunt ajutați să se reintegreze în școală și în comunitate. Ei beneficiază de asistență socială, asistență medicală și psihologică, consiliere juridică și reprezentare în instanță în cazul în care au fost acuzați de săvârșirea unor fapte antisociale.

Nivelul de trai din regiunea Țara Oasului este mai ridicat, în raport cu alte zone rurale, ceea ce demonstrează influența pozitivă a migrației populației asupra dezvoltării economice a acestei zone.

Datorită oportunităților reduse, din punct de vedere educativ, a formării profesionale și a angajării pe piața muncii, pe care tinerii le au în zonă, migrarea în străinătate este o alternativă care le oferă șansa de a-și definitiva educația și de a urma un curs de calificare recunoscut, iar ulterior un loc de muncă și acte legale de rezidență.

Scopul studiului

Autoritățile locale din Franța au înregistrat numeroși copii neînsoțiți pe teritoriul acestei țări, care comiteau acte de delincvență sub formă de furt, cerșetorie sau prostituție. În urma unor analize asupra provenienței geografice a acestor copii, a reieșit că mai mult de o treime dintre aceștia și anume, 841 de copii, sunt originari din România. Dintre copiii din România 675, adică peste 80%, au comis acte de delincvență (conform datelor din 2001-2003 obținute de la asociația Parada din Franța¹). Din cei 675 de copii, 257 (38%) de copii sunt din Țara Oasului și Maramureș.

Țara Oasului este o regiune istorică din nordul țării, în județul Satu-Mare, la granița cu județul Maramureș. Parerile localnicilor și cele ale specialiștilor sunt împărțite cu privire la numărul localităților care formează această regiune. La cele două poliuri se află cei care susțin că ținutul este alcătuit din 8 comune, respectiv cei care susțin că ținutul este alcătuit din 16 comune. Indiferent de viziunea asupra careia ne oprim, cele patru localități (Bixad, Calinești-Oas, Gherta Mica și Târsolt) în care s-a realizat studiul sunt considerate a fi parte din Țara Oasului. De aceea, considerăm că unele constatări și concluzii pot fi extrapolate la nivelul întregii regiuni.

Scopul prezentului studiu este acela de *a înțelege mai bine marimea și rădăcinile fenomenului de migrație al copiilor*. Am dorit să aflăm în cele patru localități în care FRCCF își desfășoară activitatea (Bixad, Calinești-Oas, Gherta Mica și Târsolt):

1. câți copii sunt plecați din localități și unde anume se află ei în prezent
2. ce îi motivează pe copii să plece în străinătate și
3. ce anume îi determină pe părinți să își lase copiii să plece, uneori nesupravegheați de nici o persoană adultă.

Pentru a găsi răspuns la întrebările de mai sus, ne-am propus să cercetăm modul de viață și de gândire al adulților și al copiilor din cele 4 localități mai sus amintite, să determinăm marimea și evoluția fenomenului migrației copiilor din zona Oasului.

¹ Parada France: Soutien aux mineurs roumains en situation de rue et sans référent parental, Mars 2002 – Decembrie 2003 (Sustinerea minorilor români care se află pe stradă, neînsoțiți de părinți, martie 2002 – decembrie 2003)

Metodologia si limitele studiului

Pregătirea studiului: au fost colectate toate acele studii, informații, alte documente, care au avut ca scop cercetarea fenomenului migrației din zona Oasului. Au fost efectuate vizite la autoritățile județene și autoritățile locale din județul Satu Mare, în școli și biserici în localitățile în care s-a constatat un număr mare de copii/familii migrați. Pe baza acestor informații, au fost alese metodele de cercetare (cantitative și calitative) și au fost construite instrumentele de lucru (chestionare, ghid de interviu, rapoarte de activitate, baza de date, etc.) descrise în cele ce urmează.

Datele au fost strânse în perioada septembrie-noiembrie 2004, în cele 4 localități alese pentru cercetare și intervenție: Bixad, Calinești-Oas, Gherta Mica și Târsolt. Datele de pe teren au fost culese de către cei 8 lucrători sociali locali, 2 sociologi, 2 asistenți sociali și un psiholog. Datele statistice locale au fost oferite de către primăriile și școlile locale.

Instrumente de lucru

A. Date statistice culese de la instituțiile publice locale

S-au cules date demografice despre mărimea populației, pe grupe de vârstă - pe baza recensămintelor din 1992 și 2002 - numărul gospodăriilor existente, numărul persoanelor ocupate, numărul de unități economice private înființate, numărul autorizațiilor de construcție, respectiv numărul autoturismelor înregistrate în circulație. S-au cules date și despre numărul dosarelor sociale depuse între anii 2001-2004, numărul familiilor care beneficiază de Legea 416, date referitoare la venitul minim garantat, care poate fi accesat de familiile fără venituri, sau cu venituri reduse.

Datele ne-au fost furnizate de toate cele patru **primării**, pe baza unui formular tip pe care l-am elaborat. Acest formular se afla în **Anexa A**.

Din partea **scolilor** s-au cerut date statistice cu privire la numărul elevilor înscriși în clasele de gimnaziu (V-VIII), numărul elevilor rămași corigenți sau repetenți, numărul elevilor care au abandonat școala, numărul elevilor care au promovat examenul de capacitate, respectiv numărul absentelor elevilor în perioada 1998-2004. Am solicitat datele retroactiv până în anul 1998 pentru că am sesizat un consens în rândul localnicilor în ceea ce privește intensificarea fenomenului de migrație al copiilor spre străinătate. Cei mai mulți au susținut că acest fenomen a luat amploare prin 1998, și s-a amplificat în 2002, odată cu eliminarea vizelor pentru cetățenii români la intrarea în țările din occident.

În toate cele patru localitati datele ne-au fost furnizate numai partial si doar în urma mai multor insistente, din cauza lipsei arhivelor de date la nivelul scolilor. Formularul pe baza caruia s-au cules datele statistice se afla în **Anexa B**.

Într-una dintre comune ne-au fost furnizate date din partea **politiei**, retrospectiv pe trei ani, referitoare la situatia copiilor care au plecat din tara.

B. Chestionare aplicate locuitorilor

Prin aplicarea chestionarului sa dorit verificarea perceptiei despre problemele cu care se confrunta comuna în care locuiesc subiectii, despre valorile dupa care își traiesc viata, despre locul si rolul copiilor în sistemul lor de valori, despre numarul persoanelor adulte si a copiilor care lucreaza în strainatate, despre nivelul de trai al populatiei în general, pentru a putea fi comparate cu date la nivel national. Chestionarul se afla anexat în **Anexa C**.

Esantionul este unul echilibrat din punct de vedere al principalilor indicatori demografici. Media de vârsta este de 45,6 de ani, deviatia standard fiind de 0,49. Cea mai tânara persoana intervievata este de 18 ani, iar cea mai vârstnica de 85 de ani. Cei mai multi subiecti intervievati au vârsta de 37 de ani. Din punct de vedere al sexului, barbatii sunt usor subreprezentati. Dintre cei intervievati 56% sunt de sex feminin, iar 44% sex masculin.

Din punct de vedere al ocupatiei, mare parte din cei întrebati nu fac parte din forta de munca ocupata, ei fiind casnici, pensionari sau își desfasoara activitatea în agricultura. Dintre cei ocupati, cei mai multi lucreaza în constructii, ca functionari publici sau își coordoneaza propriile afaceri, sunt vânzatori, cadre didactice.

Initial s-a propus un esantion de 600 de persoane (vezi Tabel 1), dar pe parcurs s-a redus numarul esantionului la 500, din lipsa de timp si demotivarea (din cauza primirii neprietenoase si a ratei mari de refuzuri) în timp a lucratorilor sociali care aplicau chestionarul.

Culegerea datelor prin metoda chestionarelor s-a facut cel mai anevoios, am întâmpinat doua obstacole, care au dus la scaderea reprezentativitatii statistice. Una din greutati a fost aceea a numarului foarte mare de refuzuri, iar a doua a caselor care nu au fost locuite în momentul chestionarii.

Conform instructiunilor, operatorii de teren (lucratorii sociali ai fundatiei) trebuiau sa mearga de trei ori, la ore diferite la o gospodarie aleasa conform pasului statistic. Daca nu gaseau pe nimeni, mergeau cu o casa înapoi. Pasul statistic a fost stabilit pentru fiecare sat în

parte pe baza raportului dintre numărul de case din sat și numărul de chestionare care urmau să fie aplicate. Astfel cel mai mic pas statistic a fost de 5, iar cel mai mare de 10.

Din relatarile lucrătorilor sociali a reieșit că au fost strazi pe care nu au reușit să stea de vorba cu nimeni din gospodărie pentru că nu era nimeni acasă. Din discuțiile cu vecinii sau trecătorii aflau că la aceste case nu locuiește nimeni în prezent, toți sunt plecați la muncă în străinătate.

În alte cazuri operatorii au relatat că au fost refuzați. Sunt și chestionare care nu au fost completate integral, pentru că subiecții au refuzat să continue să completeze chestionarul (care avea doar trei pagini, se aplica în aproximativ 15 minute). Unele refuzuri au fost chiar neobișnuit de vehemente, lucrătorii sociali au fost amenințați că vor dezlega câinii dacă încerca să intre în curte. Alți lucrători sociali au muncit puțin prin gospodărie (de exemplu au ajutat să umple un sac de cartofi) ca să obțină răspunsuri. Din acest motiv o parte din chestionare contin non-răspunsuri.

Această tendință de refuz și non-răspuns sesizată în Țara Oasului diferă foarte mult de tendințele înregistrate în alte zone în care s-au efectuat cercetări din țară. În România rata refuzurilor în mediul rural este în general redusă, mult mai multe refuzuri se înregistrează în mediul urban. La sate, oamenii reacționează pozitiv la rugămintea de a sta de vorba cu ei, pentru că se consideră că li se dă importanță, că opinia lor contează. O altă caracteristică observată în mediul rural este aceea că odată ce subiectul a acceptat să completeze chestionarul, sunt ne semnificative cazurile în care se refuza în timpul interviului să mai continue. Uneori se întâmplă ca cei de pe stradă să spună: Dar la noi nu veniți? Pe mine de ce nu mă întrebați?

Cele patru comune rurale în care s-a aplicat chestionarul sunt atipice din acest punct de vedere. S-a întâmplat ca subiecții să insiste (e firesc să pună întrebarea, dar nu să insiste asupra lor) cu întrebări de genul: de ce mă întrebați, ce faceți cu informațiile, de ce vreți să știți. Un operator de interviu a fost chiar amenințat, i s-a spus că dacă i se întâmplă ceva copilului persoanei întrebate, care e în Franța, lucrătorul social, în postura de operator de interviu va fi considerat vinovat. Știe unde stă, și îl va agresa fizic. Este evident că tema abordată de noi a fost una sensibilă pentru acele comunități, iar marea temere a fost aceea că membrii familiei (unii fiind plecați ilegal, „la negru”) vor fi trimiși acasă. Lucrătorii sociali au observat că unii subiecți dădeau răspunsuri false, s-a putut observa reticenta localnicilor de a oferi date despre gospodărie și despre membrii gospodăriei care sunt plecați în străinătate .

Tabel 1. Esantionare initiala si finala

Comuna	Satul	Numarul de case	Esantion propus	Esantion realizat	Observatii
Bixad	Bixad	700	70	45	
	Boinesti	520	40	20	
	Trip Bai	600	70	29	
Calinesti-Oas	Calinesti	333	80	60	S-au obtinut date doar despre numarul de gospodarii, esantionul fiind facut pe baza acestora.
	Coca	706	40	32	
	Lechinta	243	30	30	
	Pasunea Mare	84	10	11	
Gherta Mica	Gherta Mica	890	130	118	
Târsolt	Târsolt (si catunul Aliceni)	800	130	109	
<i>Total</i>		<i>4876</i>	<i>600</i>	<i>454</i>	

Din motive financiare nu s-a reusit angajarea unor operatori de teren externi, asa cum s-a dorit initial, de aceea chestionarele au fost aplicate de lucratorii sociali angajati în cadrul proiectului, cu domiciliul în comunele unde s-a realizat si studiul. Fiecare lucrator social a aplicat chestionare în alte comune decât cea unde locuieste, pentru a obtine o rata mai ridicata de raspunsuri si evitarea raspunsurilor dezirabile, având în vedere numarul mare de întrebări de opinie.

O greutate a constituit-o si atitudinea unor lucratori sociali, care nu s-au simtit deloc confortabil în pozitia de operatori de teren. Aveau o retinere fata de aceasta activitate. Acest lucru a fost evident, atunci când am propus sa mearga unul dintre noi, sociologii sa aplicam chestionare pentru a câstiga timp. Replica unui lucrator social a fost: mai bine sa nu se umileasca si ea. Unul dintre lucratorii sociali si-a dat demisia, spunând ca aplicarea chestionarelor este o activitate pe care ea nu o continua.

Din cauza numeroaselor reactii negative întâlnite pe parcurs, activitatea de aplicare a chestionarelor a fost una demotivanta pentru majoritatea lucratorilor sociali.

Toate cele enumerate mai sus fac ca datele prelucrate pe baza chestionarului sa nu poata fi generalizate si declarate puternic semnificative din punct de vedere statistic la nivelul celor patru comune si pentru zona Oasului. Cu toate acestea, echipa de proiect a învătat mult din aceasta experienta. Datele obtinute sunt utile si relevante si în aceste conditii, de aceea sunt incluse în analiza fenomenului migratiei în cadrul prezentului studiu.

C. Interviu cu persoane cheie din comunitate

S-au aplicat mai multe interviuri semi-structurate unor persoane cheie din comunitate, despre care ni s-a indicat ca sunt lideri de opinie sau sunt în contact permanent cu localnicii (de exemplu cadrele didactice). Scopul a fost acela de a urmări firul unor cazuri concrete de migrație sau trafic al copiilor, de a afla care sunt percepțiile despre membrii comunității, despre munca adulților și a copiilor în străinătate, motivația, țările de destinație, cum se păstrează legătura cu cei plecați. Subiecții au fost primari, cadre didactice, politicieni.

Au mai fost întrebați părinți, despre ai căror copii se bănuia că au fost migrați sau traficați.

Aceste persoane au fost deschise și dispuse să abordeze orice subiect, în principal cadrele didactice din învățământul gimnazial sau directorii de școală.

Unele persoane, în ciuda faptului că au acceptat să participe la interviu, au evitat anumite subiecte, în special cele legate de munca adulților în străinătate și situația copiilor care sunt plecați. Unele din răspunsurile primite au fost dezirabile. Acest fenomen am putea să îl numim cel mai potrivit legea tăcerii.

Ghidul de interviu folosit se află în **Anexa D**.

D. Focus grup cu copii

Cu ajutorul acestor discuții s-a dorit verificarea percepției copiilor despre patru subiecte: școală, familie, comunitate și migrație.

Am organizat patru focus grupuri (câte un focus grup într-o localitate), la care au participat între 10 și 15 copii din clasele gimnaziale, în total 50. În fiecare comună am selectat o școală și am rugat cadrele didactice să ne indice copii extrovertiți, vorbăreți, în mod echilibrat fete și băieți, cu diferite performanțe școlare și din fiecare an de studiu. De regulă, erau mulți doritori de a participa la aceste întâlniri, pentru că era o noutate pentru ei. Alții doreau să participe la discuții pentru a fi scutiți de la o materie sau alta timp de o oră, în funcție de orar. Cea mai mare distorsiune în esanțion a avut-o componenta de performanță școlară, cei mai mulți copii cu care am stat de vorbă aveau note foarte bune și erau motivați să frecventeze școală. Putem presupune că profesorii au ales cei mai buni elevi pentru a ne face o impresie cât mai bună despre școală. Unii dintre profesori au fost foarte curioși de ceea ce urma să discutăm cu copiii, insistând să participe, cu toate că am declarat scopul discuției. Anexăm ghidul de interviu pentru focus grup în **Anexa E**.

Trei dintre cele patru focus grupuri le considerăm reușite, iar unul nu și-a atins scopul.

Copiii au fost cei mai sinceri interlocutori în acest studiu. Am abordat printre altele și teme la care o parte dintre adulți aveau rețineri, teme legate de părinții lor care muncesc - majoritatea

în strainatate, despre dorinta lor de a pleca în strainatate sau de a ramâne în tara pe viitor, despre unii colegi de ai lor care sunt plecati în strainatate. Cel mai sensibil subiect la toate discutiile a fost cel legat de copiii si adultii care comit acte de delincventa în strainatate. Ne-am dat seama ca majoritatea aveau informatii în acest sens, dar nu îndrazneau sa își spuna parerea. În momentul în care unii copii acceptau sa vorbeasca despre acest subiect se facea rumoare în sala, unii încercau sa le faca semne sa nu vorbeasca sau contracarau opinia aceluia copil cu pareri atenuante.

În una din focus-grupuri nu am reusit sa stabilim acea relatie de încredere cu copiii de care ar fi fost nevoie. Desi s-au folosit mai multe metode, nu s-a ajuns la o atmosfera de încredere reciproca, de aceea am încheiat discutia. Poate ca a fost si o eroare de organizare a spatiului. Acesta a fost singurul loc unde ne-am asezat cu copiii în cerc, pe scaune si am eliminat bancile. Cred ca ei nu erau obisnuiti cu un spatiu asa de direct, lipsit de obstacole. Unii copii au admis ca ar dori sa raspunda la întrebări, dar au emotii. Se simtea cum le tremura vocea în timp ce vorbeau. Mentionez ca în celelalte scoli, copiii au stat în spatele bancilor, în forma de cerc sau semicerc.

O alta ipoteza legata de inhibitia copiilor am cautat-o în semnificatia pe care a dat-o profesorul care a recrutat elevii pentru aceasta întâlnire. Aceasta presupunere nu poate fi probata, însa am observat o oarecare nervozitate a cadrului didactic, care s-a manifestat printr-un comportament inadecvat momentului. Înaintea începerii întâlnirii am schimbat câteva cuvinte pentru a afla detalii de organizare si context (care va fi sala de desfasurare, cine va închide sala dupa terminarea întâlnirii, cum au reactionat elevii la invitatie, etc.) Profesorul a fost calm si amabil cu noi. În timpul discutiei a venit un copil care urma sa participe la grup, cu care a vorbit la fel de dragut. Dar dupa ce am încheiat discutia si ne îndreptam spre sala, unul dintre colegii nostri a remarcat faptul ca profesorul a început sa tipe la copiii cu care urma sa stam de vorba. De asemenea cadrul didactic a fost foarte surprins când i-am spus ca nu este nevoie sa stea cu noi în timpul întâlnirii.

E. Observatia directa

Au fost cazuri când aceasta a fost singura metoda prin care am putut afla informatii despre unele subiecte delicate, în general despre activitatile si experientele prin care au trecut cei (atât copii cât si adulti) care au fost în strainatate. Au fost cazuri în care interviurile individuale sau discutiile de grup au inhibat subiectii de discutie, cadrul fiind prea formal. De aceea ne-am bazat mult pe observatiile si experienta de teren a echipei de proiect, în special a asistentilor sociali si a lucratorilor sociali.

Problemele comunitatii

De regula oamenii care își schimbă domiciliul sau locul de muncă, o fac în speranța unei șanse, unei vieti mai bune în comparație cu situația pe care o lasă în urmă lor. În zona studiată de noi, în plus față de motivațiile amintite mai sus, mai există o tradiție de secole în acest sens, în a căuta de lucru în afara domiciliului stabil.

Faptul că majoritatea forței de muncă active din localitățile studiate lucrează în străinătate ne-a determinat să rugăm subiecții să numească cele mai importante trei probleme cu care se confruntă comuna lor în prezent. Întrebările au fost deschise, subiecții au putut numi orice tip de probleme. Am urmărit aceste aspecte dintr-o logică inversă, ușor speculativă: am putea spune că dacă acele probleme s-ar rezolva, oamenii ar duce o viață mai bună în localitățile lor natale și nu ar mai pleca.

În continuare vom enumera problemele amintite, cu două mențiuni:

- particularitățile esanționului fac ca datele să fie relevante în special pentru populația ocupată în agricultură sau segmentul de persoane casnice sau pensionate.
- având în vedere că populația acestor comune este bine reprezentată la nivelul tuturor categoriilor de vârstă, putem spune că lipsesc din esanțion persoanele active, care lucrează în marea lor majoritate în străinătate

1. Bixad

Dacă luăm în considerare toate cele trei probleme numite de subiecți și excludem cazurile în care nu s-a numit nici o problemă (25,6% din cazuri), putem spune că în Bixad cea mai importantă problemă este cea legată de starea drumurilor (25,2% dintre răspunsuri), apoi problema apei potabile (13% dintre răspunsuri) și a introducerii gazului metan (12,2%). Ca problemă au mai fost numite inexistența unei gropi de gunoi sau a mizeriei pe stradă și a lipsei iluminatului public.

2. Calinesti-Oas

În Calinesti-Oas avem aceeași ordine a primelor două probleme ca importantă, doar că ele au fost numite de mai multe persoane decât în Bixad. Astfel cei mai mulți, aproape un sfert dintre răspunsuri, au amintit starea drumurilor publice (29,2%), iar 16,8% a răspunsurilor s-au referit la problema apei. Pe locul al treilea, foarte aproape ca intensitate, se află problema locurilor de muncă și a nevoii de salarii mai mari (14,9% dintre răspunsuri) care a fost amintită în toate celelalte comune, dar în Calinesti-Oas pare a fi cea mai stringentă.

3. Gherta Mica

Folosind aceeasi metodologie putem spune ca si în Gherta Mica pe primul loc se afla starea proasta a drumurilor publice (30,6% dintre raspunsuri), apoi introducerea gazului metan (21,1% dintre raspunsuri) si problema apei potabile (16,6% dintre raspunsuri).

4. În comuna Târsolt de asemenea, situatia precara a drumurilor publice este cea mai des invocata problema, ea a fost amintita în 25,2% dintre toate problemele enumerate. Pe locul doi este problema apei potabile, iar pe locul trei o problema specifica doar acestei comune si anume lipsa pasunii comune pentru animale.

Din datele de mai sus reiese ca locuitorii pun pe primul plan problemele de infrastructura, si anume starea drumurilor publice, care, necesita asfaltare, pietruire, saparea santurilor pentru scurgerea apelor si consolidarea podurilor. În urma drumurilor, cele mai multe probleme au fost atribuite problematicii apei potabile din comuna, unde se recomanda introducerea retelei de apa si finalizarea ei, acolo unde a fost începuta. O a treia problema pare a fi lipsa gazului metan.

Studiind rezultatele altor investigatii, se poate afirma ca aceste probleme sunt generale la nivelul localitatilor rurale. Cele mai multe comune din România duc lipsa apei potabile, a gazului metan, iar drumurile publice lasa de dorit.

Tot în legat de infrastructura, în toate cele patru localitati au fost des amintite ca probleme nerezolvate iluminatul public si racordarea la sistemul de energie electrica si lipsa unei gropi de gunoi comunale. Legat de deseuri multi au amintit problema gunoiului care este aruncat pe strazile comunei.

Problemele de natura economica sunt amintite doar ca o categorie secundara de probleme. Cu exceptia celor din Calinesti-Oas si în oarecare masura în Gherta Mica, în restul comunelor problema legata de salariile scazute nu pare a fi o problema semnificativa.

Sunt persoane care au amintit problema scolilor, care au cladiri degradate, lipsa gradinitelor sau a caminelor pentru copii, sau cel putin a gradinitelor cu program prelungit. Au fost persoane care au spus ca transportul copiilor la scoala se face dificil. Toate aceste raspunsuri legate de scoala si de copii au fost numite de 31 de persoane, ceea ce înseamna 2,8% din totalul de persoane intervievate.

Alte probleme amintite sunt lipsa telefoanelor publice si a celor fixe, lipsa televiziunii prin cablu, lipsa asistentei medicale adecvate (incluzând farmacie, dispensar, medicamente). Unii

mentioneaza lipsa magazinelor si a unitatilor economice în comuna. Mai multe date despre problemele amintite si frecventa acestora se afla în **Anexa F**.

O urmatoare întrebare referitoare la problemele comunitatii a fost legata de **entitatile care trebuie sa își asume raspunderea pentru rezolvarea problemelor de mai sus**. Cei care au raspuns la întrebare au spus ca problemele enumerate de ei trebuie rezolvate de primarul comunei (78,2%), de guvernul central (8,2%) sau de parlamentul tarii. De mentionat faptul ca au fost doar 2,2% dintre respondenti care sunt preocupati de rolului comunitatii în rezolvarea problemelor: 8 cazuri în care subiectul a considerat ca problema amintita de el trebuie rezolvata cu implicarea întregii comunitati, împreuna cu primaria, iar 11 persoane au spus ca problemele legate de comuna lor trebuie rezolvate prin implicarea directa a cetatenilor.

Nivelul de trai

Am pornit de la **ipoteza** ca nivelul de trai al locuitorilor din Tara Oasului este mai ridicat decât în alte zone rurale ale tarii, din cauza veniturilor pe care locuitorii le dobândesc prin munca în strainatate.

Am rugat subiectii sa își aprecieze veniturile (în mod subiectiv). Cei mai multi sunt de parere (43,6%) ca veniturile lor le sunt de ajuns doar pentru a-si asigura strictul necesar. Altii (34,8%) spun ca veniturile nu le ajung nici macar pentru a-si acoperi strictul necesar traiului.

Tabel 2. Aprecierea subiectiva a veniturilor

Cum apreciati veniturile actuale ale familiei dvs.?...	Procente
1. Nu ne ajung nici pentru strictul necesar.	34,8%
2. Ne ajung doar pentru strictul necesar.	43,6%
3. Ne ajung pentru un trai decent, dar nu ne permitem cumpararea unor bunuri mai scumpe.	17,5%
4. Reusim sa cumparam si unele bunuri mai scumpe, dar cu unele restrângeri în alte domenii.	3,2%
5. Reusim sa avem tot ce ne trebuie fara sa ne restrângem de la ceva	0,9%
<i>Total</i>	<i>100,00%</i>

Daca privim obiectiv sumele de bani pe care locuitorii celor patru comune le considera a fi minim necesare existentei, putem observa ca ele depasesc cu mult salariul minim la nivel national. Astfel salariul minim pe economie la sfârșitul anului 2004 a fost de 2.800.000 lei, echivalentul a 70 de euro. Acest salariu este calculat tinând cont de cosul minim zilnic, adica în functie de bunurile si serviciile de care are nevoie lunar o persoana. La întrebarea: „Care

este suma minima sub care familia dvs. nu ar putea supravietui”, multi au dat sume în euro, si nu în lei. Din interviuri a reiesit, ca cei care lucreaza în constructii ca zidari, obtin un câstig de aproximativ 100 de euro pe zi în zona Oasului. Din studiile efectuate de FRCCF² pe un esantion de 1472 de familii sarace beneficiare ale FRCCF din patru orase ale Transilvaniei (Cluj-Napoca, Satu-Mare, Cîmpia Turzii si Oradea) a reiesit ca venitul zilnic al unui zidar este între 6 si 30 de euro. Din aceste comparatii reiese ca în zona Oasului o persoana poate câstiga de zece ori mai mult pentru aceeasi munca prestata.

Aproape un sfert (23%) dintre subiecti au declarat ca ar avea nevoie de peste 200 de euro pe luna pe gospodarie pentru cheltuieli curente (vezi tabelul 3). Faptul ca localnicii acestor localitati dispun sau cel putin sunt obisnuiti cu sume mari de bani reiese si din discutiile avute cu ei. Un cadru didactic ne povestea ca în timp ce încerca sa motiveze copiii sa învete la matematica prin probleme practice “uite ai atâta bani în banca, ai atâta dobânda, cât va da banca la sfârșitul anului”. Copilul a facut un calcul si a întrebat profesorul “ce sa fac cu un milion si jumate? Mama vine cu 1000 de euro acasa, ce e un milion jumate?”.

Tabel 3. Venituri minime

Venitul minim lunar pe persoana sub care familia nu ar putea supravietui...	Procente
Sub 100 Euro (4 milioane lei)	43,4%
Între 100-150 Euro (4,01-6 milioane lei)	24,0%
Între 151-200 Euro (6,01-8 milioane lei)	9,0%
Peste 200 Euro (8 milioane lei)	23,6%
<i>Total</i>	<i>100,0%</i>

38% dintre subiecti au declarat ca în prezent traiesc mai bine decât înainte de 1990 (vezi Tabelul 4). O traditie în zona Oasului este competitia între rude si vecini pentru a avea bunuri mai scumpe, case mai mari. Din repetate studii sociologice a reiesit ca oamenii atunci când se compara cu vecinii estimeaza ca traiesc aproximativ la fel. Si în acest caz, jumatate sunt de parere ca traiesc la fel ca vecinii lor, dar aproape o treime dintre ei considera ca traiesc mai bine decât vecinii. De aceea credem ca aceasta competitie de care se vorbeste în ceea ce priveste traiul si bunurile se adevereste la nivelul localitatilor studiate în Oas.

Tabel 4. Comparatia nivelului de trai

Nivelul dvs. de trai în comparatie cu...	Perioada dinainte de 1990 (regimul comunist)	Cea a vecinilor dvs.
Mai bun	38,0%	31,2%
La fel	35,8%	50,1%
Mai rau	26,2%	18,7%
<i>Total</i>	<i>100,0%</i>	<i>100,0%</i>

² Date statistice despre familiile din programele familiale ale FRCCF, martie 2004

Daca privim bunurile gospodaresti de care dispun cei intervievati, putem observa ca unele bunuri sunt mai des întâlnite în aceste localitati decât în alte zone rurale ale tarii. Asa este de exemplu cazul telefonului mobil, al numarului de masini existente la nivel de comuna si a masinilor de spalat automate. Din rezultatul unui barometru rural³ efectuat în decembrie 2002 - februarie 2003, aflam ca doar o treime din populatia rurala a tarii are telefon mobil, fata de doua sferturi în localitatile din esantion. Un alt sondaj de opinie⁴ la nivel national, incluzând si localitatile urbane si capitala tarii, arata ca 28% dintre gospodarii au masina de spalat automata, iar 62% si-ar dori dar nu își pot permite acest bun. În esantionul de fata 38,4% din gospodarii au masina de spalat automata, iar 58,5% si-ar dori, dar nu își pot permite acest bun.

Operatorii de teren au relatat faptul ca oamenilor le venea greu sa își declare bunurile. Atunci când erau întrebati de existenta telefonului mobil, ei zaboveau în mod vizibil, nu stiau daca sa îl declare sau nu. Aceeasi reactie au avut-o si în cazul întrebării despre autoturism. Unii se uitau spre garaj, iar daca masina nu era la vedere preferau sa nu o declare. Unul din lucratorii sociali stia ca într-o gospodarie exista masina, dar nu au declarat-o.

Tabel 5. Bunuri de consum

Aveti în gospodarie...	Da	Nu va permiteti	Nu doriti
Telefon mobil	65,3%	25,8%	8,8%
Autoturism	35,3%	55,2%	9,5%
Computer	6,7%	71,7%	21,6%
Internet	1,3%	74,2%	24,4%
Centrala termica	4,9%	83,1%	12,0%
Masina de spalat automata	38,4%	58,7%	2,9%

Cea mai mare parte din capitalul financiar acumulat prin munca în strainatate este investit în tara în imobile. Dintre subiectii chestionati 92,2% au facut renovari la casa dupa anul 1990. 83,6% dintre renovarile si constructiile de casa s-au realizat dupa 1999. Pe masura trecerii anilor, din ce în ce mai multi își fac renovari la casa, 17,4% dintre aceste renovari fiind efectuate în anul 2004.

15,9% dintre cei întrebati nu ne-au spus în ce au constat aceste renovari. Din raspunsurile exprimate ne putem da seama ca cei mai multi au efectuat amenajari interioare si exterioare, care au constat în zugraveli, tencuieli, gresie, faianta si pardoseala sau schimbarea tiglelor pe acoperis. S-a pus accent pe finisarea bailor si a bucatariilor. De asemenea s-a introdus apa, s-au construit sobe, s-au montat geamuri termopan. În 43 de gospodarii (11% dintre cei care

³ Fundatia pentru o Societate Deschisa, *Barometru Rural*, 2002-2003 (www.osf.ro)

⁴ Fundatia pentru o Societate Deschisa, *barometrul de opinie publica*, mai 2003 (www.osf.ro)

au raspuns) s-a afirmat ca sunt în prezent în constructii, construiesc casa noua sau corp nou la casa existenta.

Din datele primite de la Primarii, am aflat ca între anii 1998-2004 în Calinesti-Oas 20%, în Gherta Mica 13%, iar în Târsolt 6% dintre gospodariile la nivel de comuna au depus cereri pentru autorizatii de constructie. În cazul comunelor Calinesti-Oas si Gherta Mica, cele mai multe cereri s-au înregistrat în anii 2001 (51 cereri Calinesti-Oas, 42 cereri Gherta Mica), respectiv 2002 (112 cereri Calinesti-Oas, 31 cereri Gherta Mica).

Tabel 6. Numarul cererilor depuse pentru autorizatie de constructie pe ani

Anul	Calinesti-Oas	Gherta Mica	Târsolt
1998	14	16	4
1999	19	28	7
2000	19	9	3
2001	51	42	9
2002	112	31	12
2003	19	30	10
2004	45	10	15

Obs. Nu exista date de la Bixad

Este interesant si modul în care sunt folosite aceste case. Dintr-un interviu a reiesit ca acele case încapatoare care se construiesc nu sunt folosite: „Am vorbit cu cineva, domnule, ai aici casa mare si frumoasa, pusa la punct, dar de ce stai în suteu –cum spun ei. Ce stai acolo înghesuit? Merg în casa mare doar de sarbatori. Ca domnule sa nu fac mizerie, sa nu stric. Aia e casa de bibelou pe care o curata de praf, sunt foarte putini care locuiesc acolo si zic ca de asta am construit casa sa stau acolo... Casele stau goale si ei stau în suteu acolo, daca vine cineva arat ce am eu, ce casa, ce dotari, ce mobila am, am facut la comanda, dar câte milioane am dat pe ea, câte mii de euro? Merge dincolo, uite domnule ce am facut, baia cum am aranjat. Vin vecinii sa te întrebe ce ai facut, dar de fapt vin sa te spioneze. Daca el a facut acoperisul cu doua turnuri eu fac cu sase, daca el a facut doua etaje si mansarda eu fac trei. Concurenta asta, asta am observat si osanul este un pic mândru, dupa cum am observat este foarte mândru. Dar are si partea buna ca ridica nivelul localitatii. Domnule faci o casa puternica, frumoasa, mare si arata bine si localitatea, face gardul ca lumea. Problema este ca nu stau în ele, le fac oarecum degeaba.”

Aceste case care se construiesc sunt luxoase, unele au lift în interior. Ele sunt construite nu pentru a fi functionale, ci servesc drept dovada a statutului social si al nivelului de înstare al unei familii. S-au relatat si cazuri în care case mari si frumoase pe dinafara, cu geamuri termopan, tencuite sunt nefinisate în interior si sunt nelocuibile. Conteaza doar aspectul exterior, care sa demonstreze avutia familiei.

Sistemul de valori

Pentru a înțelege mai bine cum gândesc locuitorii Tarii Oasului am dorit sa vedem care este importanta acordata unor valori si care sunt parerile si atitudinile adultilor în legatura cu unele aspecte legate de drepturile copilului.

Prin intermediul unui barometru de opinie publica⁵ reprezentativ pe un esantion national s-a pus un set de întrebări referitoare la importanta pe care o dau indivizii unor anumite valori. Noi am replicat acest set de întrebări pentru a putea compara mentalitatea românilor la nivel national cu cel al locuitorilor din cele patru localitati.

Tabel 7.a. Importanta valorilor privind reusita în viata în Tara Oasului

Cât de important este pentru o persoana din Tara Oasului ...	Foarte important	Important	Destul de important	Nu prea important	Deloc important
Sa se nasca într-o familie bogata	25,1%	24,2%	17,4%	22,4%	11%
Sa aiba noroc/sansa	73,4%	23,1%	2,9%	0,4%	0,2%
Sa creada în Dumnezeu	95,8%	4%	0%	0,2%	0%
Sa aiba relatii	44,5%	38,4%	12,4%	3,6%	1,1%
Sa fie inteligenta/desteapta	66,6%	26,9%	5,3%	0,7%	0,4%
Sa arate bine	25,7%	26,4%	22,1%	20%	5,9%
Sa faca scoala	63,4%	17,8%	11,7%	5,5%	1,5%
Sa munceasca mult	27,2%	36,7%	18,3%	15,4%	2,4%
Sa fure	2%	3%	0%	1,3%	97,6%
Sa stie sa se descurce	79,2%	16,5%	2,7%	0,9%	0,7%

Tabel 7.b Importanta valorilor privind reusita în viata în România⁶

Cât de important este pentru o din România...	Foarte important	Important	Destul de important	Nu prea important	Deloc important
Sa se nasca într-o familie bogata	37%	32%	13%	11%	3%
Sa aiba noroc/sansa	41%	40%	10%	5%	2%
Sa creada în Dumnezeu	52%	30%	8%	6%	2%
Sa aiba relatii	41%	37%	12%	5%	1%
Sa fie inteligenta/desteapta	52%	34%	9%	2%	0%
Sa arate bine	18%	30%	21%	23%	4%
Sa faca scoala	52%	33%	8%	3%	0%
Sa munceasca mult	49%	32%	10%	5%	1%
Sa fure	4%	5%	6%	8%	69%
Sa stie sa se descurce	50%	36%	9%	1%	1%

⁵ Fundatia pentru o Societate Deschisa, *Barometrul de opinie publica*, mai 2003 (www.osf.ro)

⁶ Procentul pâna la 100% reprezinta non raspunsuri

Cel mai des valorizat dintre toate variantele enumerate pare a fi credinta în Dumnezeu, 95,8% dintre subiecți au afirmat ca pentru reusita în viata a unei persoane este foarte important acest aspect. O alta valoare puternica este norocul, sansa persoanei respective. 73,4% dintre subiecți considera acest fapt foarte important, iar 23,1% important. Exista o credinta puternica în destin. Aproximativ pe aceeasi scala se claseaza raspunsurile si în cazul întrebării: cât de important este sa stie sa se descurce, astfel 79,2% cred ca este foarte important, iar 16,5% cred ca este important (vezi Tabel 6). Termenul de „a se descurca” este folosit în limbajul curent (observatiile autorilor) cu întelesul de a face fata oricarei situatii. De regula se descurca cel care merge în strainatate si reuseste sa își gaseasca un loc de munca bine platit în strainatate, sau câstiga multi bani prin diferite cai. Acest termen seamana cu altul uzual în limba româna, cu cel de a „face rost”. Când cineva „face rost” de ceva, înseamna ca într-un fel vrea sa ramâna nestiut mecanismul prin care a obtinut acel ceva. În studiul efectuat de Terre des Hommes despre zona Oasului se arata ca unii cetateni considera ca a fura de la stat, de exemplu, nu este furt în adevaratul sens al cuvântului. A face rost, sau a se descurca, sunt termeni care pot fi folosit ca o alternativa la astfel de acte. Cunoastem faptul ca unii copii si adulti plecati în strainatate din zona Oasului obisnuiesc sa fure. Am dorit sa aflam în ce masura exista o atitudine permisiva vizavi de furt. Rezultatele arata ca în public „furtul” în sine este condamnat. Doar 5% dintre subiecți au declarat ca furtul este important pentru ca o persoana sa aiba succes.

Parerile au fost împartite la întrebările referitoare la aspectul fizic, la clasa sociala în care se naste o persoana si la munca pe care o depune. Munca este partial valorizata, doar 63,9% dintre respondenti au fost de parere ca este important sau foarte important pentru o persoana sa munceasca în viata pentru a fi împlinit. Scoala este apreciata, dar sub media pe tara: 81,2% dintre cei întrebati sunt de parere ca scoala este importanta si foarte importanta ca sa reusesti în viata, fata de 85% la nivel de tara. Raspunsurile au fost împartite în ceea ce priveste relatiile, cu înclinarea balantei spre cei care dau importanta acestui aspect. Un grafic, care arata vizual proportia dintre diferitele variante de raspuns se afla anexat în Anexa G.

O întrebare de control a fost pusa pentru a ordona din punct de vedere al importantei valorile de mai sus.

Atunci când am rugat subiecții sa ne spuna care este cea mai importanta valoare pentru a reusi în viata din cele enumerate mai sus, 55,9% dintre cei care au raspuns la întrebare au mentionat credinta în Dumnezeu. A doua valoare ca importanta a fost numit norocul sau sansa. De altfel acestor doua valori li sa acordat cea mai multa importanta si pe scara ordinara prezentata anterior, deci exista congruenta în aceasta privinta. La a doua valoare în

ordinea importanței apare pe loc secundar abilitatea de a se descurca a persoanei. Aceeași ordine, ca în cazul primei alegeri rămâne valabilă și dacă cumulez cele două răspunsuri (prima și a doua alegere). O descriere amănunțită a variantelor de răspuns este prezentată în Tabelul 7.

Tabelul 8. Clasificarea valorilor în funcție de importanță

Cât de important este pentru o persoană din Țara Oasului ...	Zona Oasului			Nivel național	
	Prima alegere	A doua alegere	Cele două alegeri cumulate	Prima alegere	A doua alegere
Să se nască într-o familie bogată	4,4%	2,9%	3,7%	16%	6%
Să aibă noroc/sansă	17,1%	23,4%	20,2%	10%	10%
Să creadă în Dumnezeu	55,9%	15,6%	35,8%	15%	9%
Să aibă relații	2,2%	6,9%	4,6%	11%	11%
Să fie inteligentă/desteaptă	4,7%	10,3%	7,5%	12%	13%
Să arate bine	0%	0,9%	0,4%	0%	1%
Să facă școală	2,2%	6,9%	4,6%	10%	10%
Să muncească mult	2,0%	8,9%	5,1%	8%	17%
Să fure	0%	0%	0%	1%	1%
Să știe să se descurce	11,5%	24,8%	18,1%	10%	14%

Am pus aceeași întrebare și celor cu care am avut discuții, folosind alte metode decât chestionarul (interviu, focus grup, etc). Răspunsul dat în unanimitate atât de adulți, cât și de copii a fost că valoarea cea mai importantă sunt banii. Unul dintre subiecți ne declară „...în țări există ambiția de a aduna, de a nu ține cont de tine, că numai averea asta face viața pe pământ ...și asta este o modalitate sigură să vin să mă dau mare în sat, să am o mașină și peste câțiva ani să înalț o casă.” Banul este motivul principal pentru care se pleacă în străinătate, pentru că permite exteriorizarea, demonstrarea avuției familiei.

Din barometrul de opinie publică efectuat de Gallup la cererea Fundației pentru o Societate Deschisă în mai 2003, citat și mai sus, reiese că cei mai mulți români au declarat că cel mai important pentru a reuși în viață este să se nască într-o familie bogată (16%), să creadă în Dumnezeu (15%) și să fie deșteaptă, inteligentă (12%). Valoarea cea mai des amintită a fost inteligentă și deșteptăciunea (25% dintre cei chestionați).

De asemenea, la întrebarea „pentru ca o persoană din România de azi să reușească în viață, cât de important este...” 52% dintre respondenți au declarat că este foarte important ca o persoană să fie deșteaptă/inteligentă, să facă școală și să creadă în Dumnezeu pentru a reuși în viață.

În concluzie putem spune că în comparație cu valorile populației românești, țării valorizează mai mult credința în Dumnezeu, sansa sau norocul și abilitatea unei persoane de a se descurca. Pe de altă parte pentru ei nu par a fi atât de importante relațiile, școala și inteligentă ca pentru esanșionul la nivel național.

Rolul si locul copilului în familie

Din urmatorul set de întrebări am dorit să aflăm felul de a gândi al adulților cu privire la rolul și locul copilului în familie. Credem că opiniile exprimate în acest set de întrebări stau la baza educației și îndrumării acordate copiilor în cele patru localități studiate. Prin aceste întrebări am dorit să testăm una dintre **ipotezele inițiale**: copiii sunt valorizați mai ales ca aducători de venituri, precum și atitudinea adulților față de munca, bani și migrație.

Tabel 9. Pareri despre școală și copii

În ce măsură sunteți de acord cu afirmația...	Dezacord total	Dezacord partial	Acord partial	Acord total
1. Locul copilului este lângă părinții lui	1,8%	0%	14,7%	83,5%
2. În ziua de azi nu mai merită să faci școală	47,6%	22,1%	21,4%	8,8%
3. În ziua de azi nu mai merită să trăiești în România	24%	30,5%	34,2%	11,3%
4. Pentru bani merită să faci orice	49,4%	26,7%	18,4%	5,4%
5. Copiii care se întorc din străinătate își găsesc greu locul în comunitate	37,4%	20,4%	23,5%	18,8%
6. Copilul mai bine să câștige bani decât să facă școală	40,4%	24%	27,2%	8,4%
7. Părinții care lucrează în străinătate ar trebui să își ducă copiii cu ei	4,8%	5,9%	21,5%	67,9%
8. Migrația copiilor devine o tradiție în Oas	3,1%	17%	29,2%	50,7%
9. Copiii ar trebui să își sprijine părinții financiar.	28,8%	17,7%	30,2%	23,4%

“Locul copilului este lângă părinții lui”

Din interviuri și discuțiile purtate cu copiii a reieșit că în multe cazuri în care părinții lucrează în străinătate, atât copiii înscriși la școală, cât și prescolarii sau copiii și mai mici trăiesc cu bunicii, cu alte rude sau cu așa numiți „baby sitter”, cu persoane care îngrijesc copiii contra cost. În timpul unei discuții, o femeie mai în vârstă care ținea în brațe un copil de aproximativ trei ani, am aflat că acela era al nouălea nepot pe care îl creștea de-a lungul anilor, pentru că părinții copilului sunt plecați în străinătate la muncă.

În ciuda datelor statistice care arată că mulți copii trăiesc fără părinți, subiecții intervievați declară aproape în unanimitate că locul copilului este lângă părinții lui. În acord cu această opinie, o parte dintre subiecți cred că acei părinți care lucrează în străinătate ar trebui să își ducă copiii cu ei: 68% sunt total de acord cu această afirmație, în timp ce 21,5% sunt parțial de acord). Au fost multe cazuri relatate de copii, care au spus că numeroși colegi au fost duși de părinții lor în străinătate pentru că lucrau acolo. Acesta pare a fi cel mai frecvent mod al părinților de a-și lua copiii în străinătate. Sunt însă cazuri în care părinții nu își pot permite întreținerea copiilor în țara unde lucrează. O mamă a șase copii, care lucrează în Austria este

nevoita sa își lase copiii acasa, pentru ca venitul ei nu ar acoperi nici înscrierea copiilor într-o gradinita, nici angajarea unei persoane care sa aiba grija de copii. O alta mama care a lucrat câtiva ani în strainatate s-a întors în tara si s-a dus la gradinita sa își întâmpine fetita. Educatoarea i-a zis fetitei sa își salute mama, iar ea i-a zis „tanti”, pentru ca nu a recunoscut-o. Mama a început sa plânga si a zis ca nu își mai lasa fata niciodata de lângă ea. Dar peste câteva luni s-a întors iarasi în strainatate fara copil. Am auzit de la mai multe persoane ca unii copii nu își mai recunosc parintii pentru ca nu îi vad mai multi ani la rând. În aceste cazuri, copiii ramân pe termen îndelungat în grija rudelor ramase în tara.

“În ziua de azi nu mai merita sa faci scoala”

Parerile despre rostul scolii sunt si ele împartite: 8,8% dintre respondenti sunt de parere ca nu mai merita sa faci scoala în ziua de azi, în timp ce 21,4% sunt partial de acord cu aceasta întrebare. Atitudinea în defavoarea scolii se formeaza în baza unor comparatii a veniturilor obtinute de cei care muncesc în strainatate cu cei care muncesc în tara. Un angajat din cadrul scolii, care inflenteaza mult opiniile copiilor) ne povestea ca un medic, dupa ce face sase ani de facultate si înca doi ani de stagiatura, câstiga mult mai puțin în România decât un muncitor necalificat care lucreaza în strainatate. (Mentionez ca meseriile recunoscute, care confera statut social si sunt considerate ca fiind profitabile în România sunt în principal cea de avocat si de medic.) Acesta atitudine este una specifica zonei Oasului, si alte cercetari facute cu 20 de ani în urma au ajuns la aceeasi concluzie⁷. De aici si concluzia lui, ca îi înțelege pe cei care renunta la studii, pentru ca ocupatiile care erau cândva recunoscute si bine remunerate în tara nu sunt platite la acelasi nivel ca munca depusa în occident. Aceasta atitudine de devalorizare a scolii este adoptata si de unii copii. Unul dintre profesori ne spunea...”am încercat în anii trecuti sa le spun ca daca nu învatati nu va puteti lua permisul de conducere, nu aveti opt clase, nu va luati permisul. Tinerii care merg sa lucreze afara vin acasa cu masini, si daca nu o sa aveti opt clase nu puteti sa primiti permis de conducere. Si am primit raspunsul: domnule vecinul meu nici nu stie sa scrie, are patru clase, a mers cu trei mii de euro, nu a facut nici scoala de soferi nici nimic si peste o saptamâna a avut permisul. Asta mi-a spus copilul în fata: “dar de ce sa fac scoala? Ma duc în Italia...” si din aceste marturii reiese ca mai important decât sa faci scoala este „sa te descurci” în viata.

„Copilul mai bine sa câstige bani decât sa faca scoala”

8,4% dintre cei care au raspuns la chestionar sunt de parere ca pentru un copil este mai bine sa munceasca decât sa faca scoala, în timp ce 40% dintre ei sunt în total dezacord cu

⁷ G. Focsa, Tara Oasului, Bucuresti, 1975

afirmatia. Exista totusi o diferenta de 10% procente între cei care afirma ca în România nu mai merita sa faci scoala si copilul mai bine sa munceasca decât sa faca scoala, în favoarea primei afirmatii. Din raspunsuri reiese ca sunt mai multi parinti care nu își permit scolarizarea copiilor, dupa terminarea învatamântului obligatoriu, decât cei care nu doresc sa își lase copiii la scoala. Acesti parinti nu au posibilitatea de a-si trimite copiii mai departe la liceu din cauza cheltuielilor de scolarizare (transport, cazare, masa) ridicate. În cele patru localitati exista doar scoli cu predare pâna în clasa a X-a (din acest an, sunt obligatorii 10 clase). De aceea, un motiv de stimulare a scolarizarii ar putea fi acordarea suportului financiar parintilor care doresc scolarizarea copiilor dupa încheierea celor opt clase gimnaziale.

În aceste conditii, unii copii dupa terminarea învatamântului obligatoriu ramân acasa si își ajuta parintii în gospodarie, se angajeaza în tara sau pleaca în strainatate si presteaza munci necalificate.

O parte dintre parinti (si pe urma lor si copiii) considera ca scoala nu este cea mai potrivita investitie în viitor din cauza lipsei locurilor de munca si/sau a salarizarii reduse.

Mult mai nuanțate sunt raspunsurile la întrebarea daca copiii ar trebui sa își ajute parintii si financiar. Un sfert aproba, un alt sfert dezaproba, iar restul sunt partial de acord sau în dezacord cu aceasta afirmatie. Daca ne uitam la aceste raspunsuri putem înțelege de ce sunt dispusi unii parinti sa își trimita copiii la munca: li se pare firesc ca si copiii sa își sprijine financiar parintii. În cazul copiilor mai mici, aceasta abordare poate duce pe lângă abuz prin exploatare si la abuz emotional, copiii fiind încarcati cu responsabilitati care le depasesc puterile. Unii copii, chiar daca nu sunt pusi sa munceasca pentru bani, trebuie sa munceasca cot la cot cu parintii în muncile agricole. În perioada muncilor agricole, parintii își învoiesc copiii de la scoala pentru a-i ajuta pe câmp.

Un director de scoala ne declara: „Sunt unii copii ai caror parinti sunt plecati la munca în strainatate, iar ei trebuie sa aiba grija în totalitate si în permanenta de gospodarie, incluzând si animalele. Am observat ca si aici asta e problema, ca ei sunt singuri acasa cu bunicii, pe umerii lor cade gospodaria. De gospodari si de harnici ce sunt, ei neglijeaza un picut scoala, nu au rezultate exceptionale, dar nu pot lasa pamântul nelucrat, nici vaca sau calul, pentru ca asta este sursa de trai si de aici de la noi din zona copiii din clasa a cincea sunt deja pe straf. ... Am vorbit cu unul si l-am întrebat, domnule dar de ce nu ai facut tema? Ca am fost la malai, la sapat. Si pur si simplu mi-a fost mila de copilul ala, ca merge pe la doua de la

scoala si îl pui la jug pâna seara si mai ai pretentii ca sa si învete. ...Nu e usor ca dupa atâtea ore de lucru sa mai si învete. Odata iarna am întreat un copil din clasa a VI-a: de ce nu ai facut temele – mi-a spus ca a fost cu calul dupa lemne. Copiii astia au foarte multe de facut...”.

Interesant ni-sa parut atitudinea cadrelor didactice: ei par sa accepte acest tip de comportament si nu încerca sa schimbe mentalitatea parintilor, dar nici pe copii nu au încercat sa-i convinga sa se ocupe mai mult de învatatura.

Un alt interviu întareste aceste afirmatii: „.....sunt parinti care mai abuzeaza de copii si îi retin azi, mâine, poimâine si raspoimâine pâna când termina cu recoltatul. Si sunt parinti care își organizeaza altfel munca. Mergem azi pentru ca este zi frumoasa, vii si tu de la scoala, dar mâine, poimâine mai du-te, mergem si noi si daca o sa fie o zi buna pentru recoltat, vii si tu... Cel putin la noi, copiii se învoiesc. Mâine doamna profesoara as vrea sa ramân acasa daca se poate, pentru ca vrem sa culegem strugurii, cartofii...”

Parintii își lasa copiii la munca în strainatate în speranta ca îi va ajuta pe ei si pe fratii ramasi acasa. Din interviuri a reiesit ca de la vârsta de 14-15 ani baietii sunt dusi la munca în strainatate. Ei lucreaza ilegal, în special în agricultura si constructii alaturi de tata, un unchi, frati mai mari sau rude, iar daca lucreaza ilegal, nu le sunt cerute actele. Una dintre mamele care si-a lasat un baiat sa plece ne-a explicat cum s-a hotârât: baiatul ei a terminat clasa a 8-a. Nici sotul, nici ea nu au locuri de munca, doar ocazional, cu ziua, pe la sateni în perioada muncilor agricole. Pamânt nu au. De aceea nu au avut cum sa îl trimita la scoala. La un moment dat copilul le-a zis parintilor ca va pleca în strainatate la munca, a auzit ce bine le merge celor de acolo. Cum nu aveau alta alternativa mai buna de oferit baiatului, l-au lasat sa plece la 14 ani în Franta.

„În ziua de azi nu mai merita sa traiesti în România”

Afirmatia „În ziua de azi nu mai merita sa traiesti în România”, a fost dezaprobată total sau partial de catre 69,7% dintre subiecti Acest scor poate fi explicat în doua feluri.

Pe de o parte se cunoaste una din trasaturile osenilor, care în mod traditional mergeau la munca în alte locuri decât cele natale (mine, defrisare de paduri, balastiere), dar se întorceau mereu la locurile natale. Din interviuri reiese ca atunci când pleca prima oara la munca în strainatate, osenii se gândesc ca se vor întoarce la casa lor. Munca în strainatate este doar o sursa de venit temporara, având în vedere ca din banii câstigati în strainatate poti trai mai

bine în România decât în țara respectivă, preturile fiind mai mici. Dacă pornim de la această afirmație, putem explica de ce trei sferturi dintre subiecți spun că merită să trăiești în România. Munca în străinătate este considerată o etapă tranzitorie.

Analizând însă studiile de caz, găsim multe relatări care spun că familiile nu se vor mai întoarce în țară. Unii spun că au reușit să obțină acte legale, de aceea preferă să se stabilească acolo, alții au început deja mici afaceri care prosperă, sau au făcut investiții în mijloace fixe, imobiliare de aceea au hotărât că nu se vor mai întoarce. Aceasta ar putea fi o nouă etapă în tradiția migrației Osenilor, care rămâne de studiat în continuare.

Pe de altă parte în analiza acestui aspect trebuie să ținem cont și de reprezentativitatea eșantionului, unde am primit răspuns în special de la persoanele care trăiesc în țară și nu de la cei care lucrează momentan în străinătate .

“Pentru bani merită să faci orice”

Întrebarea legată de felul în care se pot obține bani s-a dorit să fie o întrebare de verificare pentru una din întrebările din setul de valori, și anume întrebarea referitoare la furt. Acei 5% care au fost de părere că o persoană care să reușească în viață trebuie să fure, se regăsesc și aici în categoria celor care afirmă că sunt total de acord cu afirmația că pentru bani merită să faci orice. Putem observa că doar jumătate (47,4% dintre cei care au răspuns la întrebare) sunt în dezacord total cu această afirmație, restul având o poziție ambiguă (fiind parțial de acord sau în dezacord). Menționez că rata de non-răspunsuri la această întrebare a fost de 2%. Dacă ar fi să convertim într-o altă afirmație aceste cifre, am putea spune că jumătate dintre respondenți nu refuză categoric să facă aproape orice pentru bani.

Reîntoarcerea copiilor din străinătate

Parerile despre acomodarea copiilor care se întorc în comunitate din străinătate sunt împărțite. Subiectul nu este discutat în comunitate în mod deschis. La acest set de întrebări s-a înregistrat cea mai ridicată rată de non-răspunsuri (14,5% sub forma de nu știu sau nu răspund). În discuțiile cu localnicii am întâlnit argumente pentru fiecare dintre păreri. Unii susțin că acei copii care se întorc se acomodează greu pentru că în străinătate obțin mai mulți bani, iar când se întorc, de regulă, se întorc la condiții de viață mai modeste. Acesta ar fi unul dintre motivele pentru care copiii și tinerii (dar nu numai) își doresc să plece din nou în străinătate. Pe de altă parte din scrisoarea trimisă celor de acasă de un copil care trăiește în străinătate reiese că din cauza condițiilor grele, al singurătății și al dorului de părinți, frați și prieteni întoarcerea ar fi una dorită. Copiii își aminteau la interviu despre experiența lor din străinătate aceleași aspecte: lipsa prietenilor, a cunostintelor și a habitatului obișnuit.

Raspunsurile primite la aceasta întrebare speram sa ajute echipa de specialisti, care se vor ocupa cu reintegrarea copiilor întorsi din strainatate, numar care pâna în momentul actual este redus.

Copii neînsotiti si delincventa

Faptul ca fenomenul migratiei si al actelor de delincventa nu sunt izolate si nici ascunse opiniei publice, este demonstrata si prin raspunsurile din chestionare (tabelul 9.) Interviuurile confirma ca localnicii stiu ce se întâmpla cu cei care sunt în strainatate: „... sunt foarte multi copii care merg ba cu cersitul, ba cu furtul, ba cu una, ba cu alta...si cine stie cu cine se întâlnesc acolo, cu alti tineri de vârsta lor, stiu eu, albanezii, sârbii, ca acum sunt plecati din toate zonele... si la unul îi vine o idee si la vârsta aceasta imediat îl atragi pe copil, daca este vorba de un furt, de un ceva. Nu se gândesc la ceea ce urmeaza. Ei fac daca se poate face, ca le iese un aparat sau doua sau stiu eu. Mai povesteau, mai furau, îi mai si prindeau si îi iertau si din alimentare...ba o conserva, ba o ciocolata, deci fiecare ceva. Si fac de mai multe ori.”

Unul dintre colaboratorii locali ai fundatiei a încercat sa ne convinga ca nu vom putea vorbi deschis despre acest subiect, spunând ca si la ea în familie mama ei îi aducea mereu aminte ca ceea ce se discuta în familie nu trebuie sa afle nimeni. Nu pentru ca aveau ceva de ascuns, ci pentru ca asa se obisnuia.

De multe ori, când întrebam de copii despre care nu se stia exact unde sunt, primeam raspunsuri de genul: „eu nu stiu”, „eu nu ma bag”, „este problema lor”, sau „nu ma intereseaza ce face altul, eu îmi vad doar de treaba mea”.

Cu toate acestea, sub forma chestionarului, care este anonim, un sfert dintre localnici au afirmat ca ei au auzit ca unii copii minori din zona Oasului sunt plecati neînsotiti si peste o treime stiu ca acesti copii fura, cersesc sau se prostitueaza în strainatate .

Tabel 10. Opinii despre copiii neînsotit în strainatate

Stiati ca unii copii din Tara Oasului pleaca în strainatate fara sa fie însotiti de adulti?	Da	Nu	Nu stiu/ Nu raspund
	24,8%	75,2%	6,8%

Stiati ca unii copii minori din Tara Oasului fura, cersesc sau se prostitueaza în strainatate?	Da	Nu	Nu stiu/ nu raspund
	34,3%	65,7%	5,1%

Respectarea drepturilor copiilor

Am cerut subiecților să ne spună ce importanță dau ei următoarelor aspecte legate de îngrijirea copiilor minori. Tabelul de mai jos conține răspunsurile valide în procente. Rata de non-răspunsuri este sub 2% pentru fiecare întrebare.

Toate afirmațiile de mai jos pot fi reduse la drepturile copilului (în special cele de bază). Aceste date sunt de mare ajutor echipei de implementare a proiectului în evaluarea modului de percepție a adulților asupra drepturilor copilului, în stabilirea modului de abordare a adulților și a copiilor în campaniile de constientizare proiectate pentru viitor.

Tabel 11. Opinii despre drepturile copiilor

Cât de important este pentru un copil între 7-16 ani...	Foarte important	Important	Destul de important	Nu prea important	Deloc important
Să fie sănătos	96,2%	3,8%	0%	0%	0%
Să stea împreună cu familia	69,6%	20,2%	9,8%	0,4%	0%
Să meargă la școală	66,4%	19,1%	12%	2%	0,4%
Să fie în grija unui adult	61,2%	27%	10,5%	0,9%	0,4%
Să învețe ce înseamnă munca grea	30,4%	18,7%	21,1%	24%	5,85
Să nu rabde foame	95,1%	4,7%	0,2%	0%	0%
Să nu rabde frig	95,6%	4,4%	0%	0%	0%
Să nu fie bătut	72,4%	9,8%	12,7%	5,1%	0%
Să se țină cont de voința lui	37,4%	32,1%	20%	10,5%	0%
Să nu plece singur în străinătate	5,4%	15,5%	19,1%	24,8%	35,1%

14% dintre subiecți nu acordă importanță prea mare frecvenței școlii, nu percep acest lucru ca un drept al copilului la educație. De asemenea, 10% dintre subiecții adulți au afirmat că nu prea este important să se țină cont de voința copilului, iar pentru 20% are o importanță moderată.

60% dintre adulți nu consideră important ca un copil să fie însoțit în străinătate, deși mulți dintre ei știu despre pericolele la care sunt expuși acești copii.

Munca în străinătate a adulților

Un procent foarte mare, mai precis 50% din subiecți recunosc că cineva din familie lucrează în prezent în străinătate. Există subiecți care au fost de părere că nu există gospodărie din care să nu fi fost cineva cel puțin o dată, temporar, la munca în străinătate.

Tabel 12. Numar persoane din gospodarie angajate în strainatate

Câte persoane adulte din familia dvs. lucreaza în strainatate	Procent
1 persoana	30,2%
2 persoane	12,8%
6 persoane	0,3%
mai multe persoane din familie (copiii, fratii, sotii)	6,2%
nu sunt date (non raspunsuri)	17,6%
nu e cazul	31,9%
<i>Total</i>	<i>100,0%</i>

Tabel 13. Pozitia celor care lucreaza în strainatate fata de subiect

Pozitia în familie a adulților care lucreaza în strainatate	Procente
copiii (incluzând si pe cei peste 18 ani)	25,6%
sot/sotie	18,5%
frati	2,9%
parinti	2,0%
ginere, nepot	1,3%
nu lucreaza nimeni în strainatate	17,4%
nu raspunde	32,4%
Total	100,0%

Din Tabelul 13 reiese ca **jumatate dintre cei care au intrat în esantion au o ruda de gradul unu sau doi în strainatate la munca**: sotii, fratii, copiii, ginerii, nepotii. În unele cazuri sunt plecati ambii parinti la munca, în comuna sunt lasati doar copiii si bunicii care au grija de ei.

Fata de traditia locala a migratiei din trecut – descrisa în studiile amintite deja de noi în prezenta lucrare – se contureaza câteva schimbari, si anume:

- creste numarul copiilor care pleaca
- copiii pleaca la o vârsta mai frageda
- copiii doresc sa se trableasca definitiv în strainatate

Cum se poate pleca la munca în strainatate

Din relatarile localnicilor am înteles ca fenomenul de migratie externa în scopul muncii a început chiar în 1990, când se trecea granita ilegal. Pe atunci erau retele care treceau oamenii peste granita contra cost. Acum deplasarea este mult mai comoda, se poate face legal, cu pasaportul. Totusi, o parte însemnata dintre cei care pleaca, o fac si ilegal.

Se relateaza despre cazuri în care cetatenii români absorb forta de munca din zona Oasului: „Sunt care au deja o firma de constructie acolo si la el lucreaza multi din sat. ... o alta

persoana care are acte în Italia vrea sa faca o macelarie. Uite a plecat si ce a realizat si poate cândva familia lui nu avea bani si acuma are casa, are bani, are loc de munca. Multi cine au fost plecati în Austria, au lucrat cu geamuri termopane si acuma au deschis firma cu geamuri termopane.”

Unii intervievatii relateaza ca cei care încalca cel mai des drepturile de munca ale salariatilor sunt chiar angajatorii de origine româna.

Cineva își amintea ca la început au plecat cinci barbati, care au reusit sa își gaseasca de lucru la negru. Apoi si-au chemat rudele, fratii, verii si vecinii. Din interviuri reiese ca fiecare persoana care pleaca are o persoana de contact care o asteapta si uneori îi promite chiar un loc de munca. Asa se întâmpla si în cazul copiilor. Ceea ce este cert, ca în fiecare comuna s-a constituit o retea de cunostinte, un tip de capital social, care este foarte bine exploatat.

Tarile de destinatie a celor care lucreaza în strainatate

Unii sunt de parere ca prima data s-a plecat în Austria, aceasta tara fiind mai aproape ca distanta. La început s-a lucrat mult la negru, dar acum din ce în ce mai multe persoane reusesc sa se angajeze legal, unii au dobândit deja cetatenia tarii în care stau de câtiva ani.

Alta persoana a fost de parere ca migratia a început în Franta si apoi a continuat cu Italia. Mai nou se pleaca în Spania si Portugalia. În Franta oamenii au fost mai primitivi. Dupa spusele unora, francezii i-au simpatizat pe români. Într-o vreme, dupa revolutie, unor cetateni români le-au dat si case. Pe de alta parte Franta este tara unde se poate fura si cersi cel mai bine, pentru ca legislatia este permisiva, în raport cu Austria sau Italia, unde sanctiunile sunt severe.

Altcineva își amintea ca si în regimul comunist oamenii emigrau ilegal prin Iugoslavia, apoi Italia, cu destinatia SUA, deci fenomenul de migratie exista înca de pe acea vreme.

Un studiu efectuat la nivel national arata ca în diferitele judete si comune ale tarii se poate demonstra o preferinta clara a localnicilor pentru unele destinatii de tari, tocmai din cauza acestui sir de relatii informale pe baza carora se pleaca la munca în strainatate.

Acest lucru se poate exemplifica prin situatia elevilor a caror parinti sunt plecati în strainatate, dupa tara în care se afla acestia. În comuna Bixad, satul Bixad mai mult de 2/3 (67% din cazuri) dintre parintii copiilor care sunt plecati la munca în strainatate se afla în Italia, pe când în Trip si Boiesti se poate observa o preferinta clara pentru Franta (62% din cazuri în Trip si 69% cazuri în Boiesti).

Tabel 14. Cele mai frecventate tari în care muncesc parintii elevilor din comuna Bixad

Satul	Franta	Italia	Austria	Total
Bixad	14	101	16	149
	6,1%	73,7%	22,5%	
Trip	128	0	54	205
	56,1%	0%	76,1%	
Boinesti	85	36	0	123
	37,3%	26,3%	0%	
Alta localitate ⁸	1	0	1	2
	0,4%	0%	1,4%	
Total	228	137	71	479
	100%	100%	100%	

Tabel 15. Tara în care lucreaza persoana adulta din familie

Daca lucreaza cineva adult din familie în strainatate , unde...	Procente
America, Canada	1,1%
Anglia, Irlanda	2,6%
Austria	8,1%
Belgia	,7%
Franta	12,1%
Italia	20,5%
Portugalia	2,2%
În cel puțin 2 tari din urma: Italia, Franta , Austuri, Anglia sau Spania	3,5%
Nu este nimeni plecat din familie	7,7%
Nu sunt date (non raspunsuri)	41,4%
<i>Total</i>	<i>100,0%</i>

Din Tabelul 15. reiese ca cei mai multi membri de familie ai celor plecati sunt în Italia si Franta. Totate datele statistice culese în timpul cercetarii arata aceste doua tari ca fiind cele preferate de locuitorii celor 4 comune.

Domeniile în care se lucreaza în strainatate

Se lucreaza în special în munci necalificate, cu program prelungit în constructii, menaj, restaurante, agricultura, amenajari interioare: „Si acolo cine e recunoscut ...deja si acolo s-au format grupurile, legaturile. Câstiga 10 euro pe ora si lucreaza 12,13,14 ore, normal ca face bani. Dar va dati seama ca doarme trei patru ore. Deci merg exclusiv cu gândul de a munci. Si duminica lucreaza daca se poate. Cumnatul meu care este de 14 ani acolo, si el a lucrat doi ani la negru, dar la aceeasi firma unde lucreaza acum legal, doi ani a stat si el în coliba. Toti cei care au plecat dupa revolutie de aici, toti au stat în colibe în Austria, nimeni nu a stiut limba, nu ai avut la cine sa apelezi: si el atunci când a lucrat la negru era platit cu mai mult decât acuma. El si acuma lucreaza paralel legal si peste program la negru.”

⁸ Copiii au domiciliul in alta comuna decât Bixad, dar frecventeaza scoala din Bixad

O persoana ne spunea ca el cunoaste multe persoane care s-au dus sa lucreze în acelasi loc: „De exemplu majoritatea sunt în Franta, pentru ca acolo au plecat de la început mai multi si acolo si-au facut cunostinte, prieteni. Stiu ca si vecinul de la noi de pe strada sta acolo, varul este tot acolo si asa mai departe.” Chemarea se face uneori prin telefon: „hai în Franta ca am gasit de lucru, sau hai în Italia ca este de lucru”, fara a se stie exact care vor fi sarcinile de servicii ale persoanei care va pleca.

Dar nu toti care pleaca „au noroc”. Se relateaza si cazuri în care o persoana pleaca cu banii economisiti mai multi ani de zile, sau se împrumuta de o suma mai mare de bani în speranta ca îi va putea returna dupa un timp de lucru în strainatate. Daca persoana respectiva nu reuseste sa își gaseasca de lucru, se întoarce acasa fara bani, sau cu mai putini bani decât cei cu care a plecat initial.

O alta categorie de persoane sunt cele carora nu le place sa munceasca sau au probleme cu alcoolul. Aceste persoane sunt de regula vazute cu ochi rai de restul comunitatii. Când am întrebat daca toti reusesc sa își îmbunatateasca situatia materiala în urma sederii în strainatate, ni s-a relatat ca sunt cazuri în care banii câstigati sunt bauti sau jucati la jocuri de noroc, iar respectivele persoane nu se întorc acasa cu economii.

Concluzie

Fenomenul migratiei s-a extins mult în zece ani. Un primar ne spunea ca daca în jurul anului 1990 erau plecati în jur de 20 de persoane „acum putem sa spunem ca avem 200 de familii plecate”.

Situatia copiilor români din strainatate

Cele mai multe date despre copiii care se afla în strainatate am aflat de la cadrele didactice din scoli.

Din discutiile de grup cu copiii (focus grup), a reiesit ca multi au fost deja în strainatate cu diferite ocazii. De aceea credem ca datele furnizate de respondentii la chestionar nu sunt complete, adica procentul celor care declara ca „nu este si nici nu a fost plecat nimeni” din familie în strainatate este în fapt mai mare decât cel reiesit în urma centralizarii datelor.

Tabel 16. Pozitia minorului din familie care lucreaza în strainatate fata de respondent

Pozitia în familie a copilului minor care a fost în strainatate	Procent
Nu este, si nici nu a fost plecat nimeni	85,5%
fiul	10,0%
fiica	1,4%
frate/sora	0,9%
nepot	2,0%
fiul si fiica	0,2%
<i>Total</i>	<i>100,0%</i>

Am aflat si despre câteva cazuri concrete de copii care lucreaza în strainatate si care provin din una din cele patru localitati studiate:

- Cineva ne relateaza ca Franta era o tara preferata pentru ca îi tolerau pe minorii care furau, si mai ales pentru faptul ca îi lasau liberi: „Am avut aici un caz, bine ca acum e adult, care tot cu asta s-a ocupat: cu tigari, cu aparate electrice. A facut din asta multi bani, a vândut la negru... „
- O mama singura are un fiu major acolo. Acum baiatul mai mic a terminat clasa a opta, si a plecat la fratele lui mai mare care lucreaza acolo de multi ani în constructii. Visul lui a fost sa plece în strainatate, dar minor fiind nu i s-a dat voie sa treaca granita. A trecut totusi granita, dupa care cineva i-a explicat ca cel mai simplu este sa spuna ca i s-au luat actele. A mers într-un loc unde sa fie gasit de politie, a sustinut povestea cu actele pâna la final. Acum a ajuns la foyer si e multumit.
- O persoana cu studii superioare, angajata la scoala, a plecat cu viza turistica, a ramas acolo. Ea a avut un copil la scoala în România, si doamna a scos fetita din scoala si a dus-o cu ea. Patronul la care lucreaza spune ca are nevoie de multi oameni, si patronii prefera oamenii care au lucrat deja pentru ei.
- Un alt baiat bun la învatatura s-a înscrie la liceu în tara, apoi a decis ca nu mai continua scoala. N-a plecat singur în strainatate pentru ca parintii i-au zis sa ramâna în tara pentru ca va reveni total lui la Craciun acasa si credea ca îl va lua împreuna cu el în strainatate. Pâna la urma au si plecat. Deci gândul si dorinta copiilor de a pleca se transmite de la parinti, iar mai apoi copiii însasi își doresc lucrul acesta.

Tabel 17. Tara în care se afla sau s-a aflat copilul minor din familie

Tara în care a fost copilul minor din familie	Frecvente
Anglia	4
Austria	2
Franta	29
Irlanda	1
Italia	23
Nu sunt date	395
<i>Total</i>	<i>454</i>

Localnicii sunt de parere ca francezii sunt mult mai buni la suflet, decât italienii: „Sunt tineri la ziare care întind mâna. Zice ca si din mila le dau fara sa-si ia ziarul din mâna. Deci e o siguranta de venit.”

Din tabelul 17 putem observa ca 29 de persoane au declarat ca minorii au fost în Franta , iar 23 ca au fost în Italia.

Exista o perceptie conform careia cei care merg în Franta merg sa lucreze, sa fure sau sa cerseasca, iar cei care merg în Italia merg la scoala.

Unii sunt de parere ca pleaca în special copiii ai caror parinti au mai putine clase, si de aceea nu valorizeaza scoala. Nu exista o corelatie între nivelul de scolarizare al parintilor si plecarea copiilor în strainatate. De fapt sunt multe cazuri în care chiar cadre didactice pleaca la munca în strainatate : „Nu sunt prea multi cine au facut scoala din comuna, aici e problema. Si la noi nu avem cadre aici în scoala, din motivul ca cei care termina liceul pleaca în strainatate si termina foarte putini liceul, în ultima perioada. Avem trei cadre din comuna, care au lucrat în învățământ, si-au dat demisia si au plecat în strainatate.”

Pe de alta parte se considera ca nu pleaca cei mai saraci copii din comuna, pentru ca ei, respectiv familia lor nu au bani nici pentru transportul pâna la destinatie.

Parintii uneori au urmatorul fel de a gândi: „...vad exemple din comuna cu cadrele calificate care au plecat în Franta. Si apoi eu, de ce sa cheltuiesc, oricum plec, tot în Franta voi ajunge, ca la noi asa e sistemul. Daca termina copilul scoala, sa i se ofere un loc de munca, sa fie cât de cât platit, sa i se ofere ceva, dar nu i se ofera. Si atunci pentru ce sa ramâna?”

Tabel 18. Cazuri de copii care lucreaza în strainatate la data chestionarii

Cunoasteti cazuri de copii (sub 18 ani) care lucreaza în strainatate?	Frecvente (nr.raspunsuri)	Procente
Da	237	52,2%
Nu	198	43,6%

Chiar daca nu se admite de catre subiecti ca din propria familie sunt în prezent plecati minori în strainatate la scoala sau la munca, 52% (237 de persoane) dintre cei care au raspuns la întrebare, sustin ca au cunostinta despre copii din tara Oasului care lucreaza în strainatate. Unii relateaza chiar despre discutiile avute cu acestia: „Chiar ascultam o discutie cu baietii ca mergeau noaptea, dadeau atac la un TIR, aveau un patron care cumpara tot ce era în TIR si vindeau.”

Tabel 19. Scopul sederii în strainatate declarat de subiectii adulti

Scopul în care a fost copilul minor din familie în strainatate ...	Frecvente
Vizita	6
Scoala	25
La munca	29
Altceva	2
<i>Total</i>	<i>62</i>

Din tabelul de mai sus reiese ca 29 de copii au fost sau sunt în prezent în strainatate la munca, iar 25 sunt la scoala. 16 dintre copiii care au fost sau sunt în Franta sunt la munca, 9 la scoala, iar în Italia 12 la scoala si 8 la munca. Desi numarul celor care studiaza este mai mare în Italia, în esantionul de fata nu exista o corelatie semnificativa între tara si scopul de sedere.

Tabel 20. Perioada sederii minorului în strainatate (în cazul respondentilor)

Pentru ce perioada de timp a fost plecat copilul în strainatate	Frecvente
câteva luni	6
1 an	10
2 ani	5
3 ani	4
4 ani	1
mai mult de 4 ani	9
timp nelimitat	3

Putem sa presupunem ca cei care au plecat în vizita sunt cei care au stat doar câteva luni în strainatate, restul au stat cel puțin un an (Tabel 19). Copiii care merg în strainatate spera sa fie acceptati într-o scoala unde sa învete o meserie, iar când termina scoala de meserii sa fie angajati. Au fost deja cazuri de copii care dupa trei ani de ucenicie au început sa lucreze legal la tâmplarii sau la pizzerii.

Tabel 21. Numarul copiilor care lucreaza în prezent în strainatate conform subiectilor

Aproximativ câti copii cunoasteti care lucreaza în strainatate ?	Frecvente	Procente
1-5	92	43,2%
6-10	62	29,1%
11-20	30	14,1%
peste 20	4	1,9%
mai multi, foarte multi	15	7,0%
câtiva, destui, putini	10	4,7%
<i>Total</i>	<i>213</i>	<i>100,0%</i>

Cei mai multi (43,2%) afirma ca au cunostinta de unul sau maxim cinci copii care lucreaza în strainatate, în timp ce 29,1% cunosc între sase si zece copii în aceasta situatie. Restul celor intervievati spun ca nu cunosc copii minori sau nu raspund la aceasta întrebare.

Întrebatii despre cu ce se ocupa acesti copii, **90% dintre respondenti au relatat ca ei practica munci ocazionale**, - ceea ce contravine raspunsurilor date la o alta întrebare - aceasta si datorita faptului ca nu au o calificare si nu au vârsta legala de a se angaja cu acte legale. Aproximativ 75 de copii presteaza munci ocazionale variate, iar despre 51 se stie ca urmeaza scoala si muncesc în acelasi timp (Tabel 22). Restul subiectilor nu au raspuns la aceasta întrebare.

Doar 3% afirma ca acesti copii se ocupa cu cersit sau furat, în timp ce raspunsurile cuprinse în Tabelul 10 indica un procent de 34% de adulti, care au cunostinta despre acest lucru.

Tabel 22. Ocupatia copiilor care muncesc în strainatate

Dupa cunostinta dvs., cu ce se ocupa acesti copii?	Frecvente	Procente
Cersit, furat	5	3,0%
Agricultura	17	10,1%
Constructii	10	5,9%
Munci ocazionale	75	44,4%
Scoala si munca	51	30,2%
Scoala	11	6,5%
<i>Total</i>	<i>169</i>	<i>100,0%</i>

Tendinte de viitor ale migratiei copiilor

Am folosit trei surse de date pentru a ne putea face o imagine despre tendintele de viitor în ceea ce priveste migratia copiilor în strainatate: (a.) rata abandonului scolar în ultimii ani, (b.) procentul elevilor ai caror parinti sunt plecati la munca în strainatate si (c.) baza de date întocmita de FRCCF, cuprinzând copiii migrati, traficati sau la risc.

Trebuie mentionat de la început ca datele primite de la scolile din cele 4 localitati sunt aproximative. Din confruntarea mai multor tipuri ne-am dat seama ca exista erori în diferitele evidente primite. Principala cauza a acestei carente este lipsa arhivelor de date la nivel de scoli. Datele statistice solicitate de echipa de cercetare erau pe ultimii 7 ani. În unele cazuri cei care au centralizat datele au fost nevoiti sa porneasca chiar de la cataloagele din anii respectivi. În ciuda neconcordanțelor în ceea ce priveste cifrele exacte, tendintele si evolutia datelor sunt congruente (**vezi Anexa H**).

Astfel, din datele statistice referitoare la scolarizarea copiilor din cele patru comune cercetate reiese ca, între anii 1998-2004 au abandonat scoala între 235 (conform Tabel 24) si 444 (conform Tabel 23) de copii, ceea ce reprezinta între 5,3-10% din nuarul elevilor scolarizati în clasele V-VIII.

Tabel 23. Situatia abandonului scolar între 1998-2004

Scoala din satul...	Numar elevi care au abandonat scoala între 1998-2004 pe clase				Rata abandonului scolar între 1998-2004 ⁹ pe clase			
	V	VI	VII	VIII	V	VI	VII	VIII
Bixad	13	22	13	18	5,7%	10,1%	5,8%	8,7%
Boinesti	11	9	6	9	5,2%	4,2%	3,0%	4,4%
Trip Bai	50	20	38	22	11,2%	4,7%	9,6%	5,7%
Calinesti-Oas	14	14	19	10	5,2%	5,7%	7,4%	4,3%
Coca	8	1	2	10	4,5%	0,6%	1,3%	6,1%
Lechinta	8	11	5	1	7,7%	10,4%	5,0%	1,0%
Gherța-Mica	8	4	13	14	1,8%	0,9%	3,1%	3,5%
Târsolt	21	11	23	16	6,3%	3,8%	7,5%	5,7%
TOTAL	133	92	119	100	6,0%	5,1%	5,3%	4,9%

Tabel 24. Numarul elevilor scolarizati între anii 1998-2004 în cele patru comune

Clasa	Numarul elevilor scolarizati	Numarul elevilor iesiti din sistemul scolar	Mod de calcul
Clasa a V-a	2216	-	-
Clasa a VI-a	2096	120	2216-2096
Clasa a VII-a	2072	24	2096-2072
Clasa a VIII-a	1981	91	2072-1981
Total		235	

⁹ procentul copiilor care au abandonat scoala din numarul total al elevilor înscriși

Din statistica centralizata a 6 scoli din cele 4 comune reiese ca rata de promovare a examenului de capacitate este de 82%, adica 82% dintre elevii care au terminat clasa a 8-a se puteau înscrie la licee. Restul de 12% se puteau înscrie la scoli profesionale sau scoli de ucenici.

Dintre copiii care au terminat 8 clase (însemnând învățământul obligatoriu) în trei din cele opt scoli¹⁰ în perioada 1998-2004, doar jumătate (53%) sunt scolarizati. Din cealalta jumătate **19% sunt în tara, dar nu frecventeaza nici un tip de scoala**, 17% sunt în strainatate neînșotiti (este vorba de 160 de copii), iar 8% dintre copiii care au terminat la cele trei scoli amintite sunt în strainatate fie împreuna cu un adult, fie singur, dar se pare ca sunt cuprinsi într-un sistem de îngrijire si evidenta.

Asa cum reiese si din Tabelul 25 si din Anexa I, tendinta în timp este aceea de a frecventa mai multa scoala în tara. Numarul copiilor care au fost scolarizati în tara în 2004 este aproape dublu fata de numarul copiilor în aceeași situatie în 1998, desi nu a crescut numarul copiilor de vârsta scolară.

De asemenea, procentul copiilor care au ramas în tara de-a lungul anilor este în continua crestere din 1998 până în 2004. În anul 1998, 42% dintre copiii care au terminat învățământul obligatoriu în cele 3 scoli amintite au plecat în strainatate, cu sau fara înșotitor, iar în anul 2004 au plecat doar 12% dintre copiii cu 8 clase absolvite.

Tabel 25. Situatia copiilor din trei scoli (doua comune) care au terminat clasa a 8-a

Anul	Copii care se afla în tara si		Copii care se afla în strainatate	
	Sunt scolarizati	Nu sunt scolarizati	Împreuna cu un adult sau scolarizat	Neînșotiti
1998	46	33	8	49
1999	58	36	19	40
2000	63	34	11	29
2001	62	34	20	17
2002	85	18	6	12
2003	80	11	7	8
2004	87	12	8	5
Total	481	178	79	160

¹⁰ scoli din satul Coca si Calinesti, comuna Calinesti si satul Târsolt din comuna Târsolt. În cazul celorlate scoli nu sunt date.

Aceasta descreștere a numărului de copii plecați după clasa a 8-a nu înseamnă ca *per ansamblu pleacă mai puțini copii, ci doar ca unii pleacă înainte de a termina învățământul obligatoriu, având în vedere faptul ca numărul copiilor școlarizați este în continua descreștere în ultimii șapte ani, așa cum am arătat mai sus.*

Din discuțiile cu cadrele didactice reiese ca una dintre cea mai frecventă modalitate de retragere a copiilor din sistemul școlar este aceea când părintele își ia copilul în străinătate alături de el. În tabelul de mai jos sunt centralizate datele din una din cele patru localități unde s-a efectuat studiul. Datele se referă la numărul elevilor care au cel puțin unul dintre părinți plecați la muncă în străinătate.

Tabel 26. Numărul copiilor care au avut în 2002-2003 cel puțin un părinte care lucrează în străinătate

Clasa pe care o frecventează elevul	Ambii părinți	Doar mama	Doar tatăl	Total
Clasa a 1-a	29	13	15	57
Clasa a 2-a	26	6	19	51
Clasa a 3-a	39	4	13	56
Clasa a 4-a	37	5	16	58
Clasa a 5-a	34	14	14	62
Clasa a 6-a	46	9	20	75
Clasa a 7-a	31	7	15	53
Clasa a 8-a	32	10	25	67
<i>Total</i>	<i>274</i>	<i>68</i>	<i>137</i>	<i>479</i>

57% dintre elevii din comună au ambii părinți plecați în străinătate. În aceste cazuri ei au fost lăsați în grijă bunicii sau a unei rude, cel mai des în grijă unei mătuși. Din discuțiile avute cu copiii reiese ca în ciuda faptului ca sunt lăsați în grijă unor adulți, de fapt ei suplinesc sarcinile părinților: au grijă de frații mai mici, de animale, de gospodărie, găsesc, pentru a se putea întreține. Și tot în acest timp frecventează școala. 28% dintre elevi au tatii plecați în străinătate. Putem presupune ca o parte dintre familiile în care ambii părinți sunt plecați, își vor lua copiii cu ei în țara unde sunt la muncă.

Este o tendință de creștere alarmantă a numărului de copii care rămân fără supravegherea părinților. –centre de zi

Tabel 27. Gradul de rudenie raportat la elev al celor care îngrijesc copiii care au cel puțin un părinte în străinătate între 2002-2003

In cazul copiilor care au părinții în străinătate, ei sunt îngrijiți de....	Numar cazuri	Procent
Unul dintre părinți	261	54,38%
Bunici	132	46% dintre acești copii sunt crescuți de alte persoane decât părinții
Matusa	41	
Sora, frate	6	
Verisor	3	
Vecin	2	
Prieteni	4	
Nu sunt date	30	
<i>Total</i>	<i>479</i>	<i>100%</i>

O a treia sursă de informații pe baza căreia putem anticipa tendințele de viitor ale fenomenului migrației copiilor este o bază de date a FRCCF care conține cazurile copiilor identificați ca fiind migrați, traficați sau la risc. Copiii **migrați** au fost definiți ca fiind cei care sunt/au fost plecați temporar sau definitiv în străinătate, iar copiii aflați **la risc** sunt cei care îndeplinesc unul sau mai multe din următoarele criterii:

a) abandon școlar; b) situația economică precară a familiei; c) intenția exprimată de a pleca în străinătate; d) rude apropiate plecate în străinătate.

Aceste criterii au fost stabilite în urma discuțiilor purtate cu persoane din Țara Oasului, cu privire la caracteristicile familiilor/copiilor care migrează. Cu toate acestea, nu toți copiii care corespund unui criteriu menționat sunt înregistrați, ci doar acele cazuri unde riscul migrației este real, după aprecierea lucrătorului social care evaluează situația familiei și a copilului în cauză.

Într-un an de derulare a proiectului (aproximativ 9 luni de lucru pe teren), au fost **identificați 468 de copii**, dintre **care migrați 170** cazuri, iar **la risc 298** cazuri în cele patru comune în care FRCCF își desfășoară activitatea. Acestor copii, respectiv familiilor lor, li s-au întocmit anchete sociale și sunt în permanentă monitorizați. În același timp se oferă servicii de prevenire ale pericolelor migrației de către echipa de proiect.

Dintre copiii înregistrați în baza de date, 195 (41.6) sunt fete și 274 (58.4) sunt băieți, având vârsta între 1 și 22 ani (vezi tabelul 28). Cei mai mulți copii sunt cu vârsta între 15 și 16 ani. Această vârstă corespunde terminării învățământului obligatoriu.

Cei mai multi copii identificati sunt din Târsolți (157 cazuri), apoi Calinesti-Oas (127 cazuri), si Gherta Mica (117 cazuri), iar cele mai putine cazuri au fost identificate în Bixad (67 cazuri). Cifrele sunt orientative, în sensul ca diferentele între comune pot fi datorate si lipsei sau fluctuatiei de personal al FRCCF.

Tabel 28. Numarul copiilor înregistrati în baza de date pe tipul întregistrării în functie de vârsta

Vârsta copilului	Migrat	La risc	Total
0-6	11	1	12
7-10	14	27	41
11	4	20	24
12	5	17	22
13	11	57	68
14	9	50	59
15	21	48	69
16	27	46	73
17	34	21	55
18	23	7	30
Peste 18	8	-	8
Nu dispunem de date	4	4	8
Total	171	298	469

Tarile de destinatie a copiilor migrati sunt în cele mai multe cazuri Italia (93 cazuri) si Franta (56 cazuri), urmând Austria (10 cazuri), Anglia (5 cazuri), Portugalia (4 cazuri), Belgia (1 caz), si SUA (1 caz). sunt prezentate în Tabelul 29:

Tabel 29. Tara de destinatie a copiilor migrati din baza de date a FRCCF

Tara	Frecventa	Procent %
Franta	72	28,9
Italia	82	32,9
Austria	33	13,3
Anglia	15	3,0
Spania	2	0,8
Portugalia	22	8,8
Belgia	2	0,8
USA	2	0,8
Franta sau Italia	10	4,0
Franta sau Austria	1	0,4
Italia sau Austria	2	0,8
Italia sau Spania	2	0,8
Austria sau Anglia	2	0,8
Spania sau Portugalia	2	0,8
Nu dispunem de date	49	
Total	298	100

20 (11,8 %) dintre copiii migrati se afla neînsoțit în strainatate. 123 (72,4 %) de copii sunt însoțiti de cel puțin unul dintre părinți, 23 (13,5 %) copii de frați sau de surori, iar 4 (2,4 %) copii sunt însoțiti de o cunoștință, iar în cazul unui copil nu dispunem de date.

Există un câmp al bazei de date care se referă la alte informații relevante despre copil. Acest câmp conține informații care explică starea de fapt, situația familială, făcând trimitere la particularitățile cazului, inclusiv motivația migrației sau a intenției. Astfel, am depistat/stabilit trei scopuri dominante ale migrației: excursie sau vacanță, munca – dorința de a se realiza financiar și dorința de a continua studiile în strainatate. (Vezi Anexa J)

O caracteristică a minorilor înscrși în baza de date este aceea că majoritatea au o rudă apropiată în strainatate. Dintre cei 298 de copii care se află la risc de trafic sau migrație, 247 au cel puțin un membru de familie în strainatate. Țările preferate de destinație rămân și în acest caz Italia și Franța, în cele două țări fiind plecați 53 % dintre rudele copiilor aflați în situații de risc (Italia – 82 de cazuri, Franța – 72 de cazuri). 33 de copii înregistrați au rude în Austria, 22 în Portugalia, 15 în Anglia, iar câte doi copii în Spania, Belgia și Austria. 19 de copii au rude în cel puțin două dintre următoarele țări: Franța, Italia, Austria, Spania, Anglia, Portugalia. Dintre cei 297 de copii înregistrați în baza de date ca fiind în situație de risc de migrație, 49 copii și-au exprimat intenția de plecare, motivul principal fiind dorința de realizare financiară.

Din cele trei tipuri de date analizate se poate concluziona că pe viitor ne putem aștepta ca un număr mare de minori să părăsească țara, fie din voința părinților, care lucrează în strainatate, fie din voința minorilor, care doresc să plece la frați sau alte rude aflate în strainatate.

Concluzii

- fenomenul migrației s-a extins mult în zece ani. Conform datelor, în jurul anului 1990 erau plecați în jur de 20 de persoane dintr-o anumită localitate, acum sunt 200 de familii. Pe baza datelor statistice analizate ne putem aștepta ca pe viitor fenomenul migrației să continue, datorită faptului că mulți minori au ambii părinți plecați.
- se pleacă în rețea: cu cât o persoană / copil minor are mai multe cunoștințe, rude, membri ai familiei în străinătate, cu atât sunt șanse mai mari să părăsească țara; o caracteristică a minorilor înscrși în baza de date este aceea că majoritatea au o rudă apropiată în străinătate.
- majoritatea adulților care pleacă la muncă în străinătate doresc să se întoarcă (chiar și cei care au deja acte), însă copiii care pleacă însoțiți sau neînsoțiți de un adult și ajung în centre de primire sau sunt înscrși la o școală, cu mare probabilitate nu vor reveni în țară: acest fenomen se poate considera un model recent al migrației.
- motivul plecării sunt în principal câștigurile financiare, care nu pot fi obținute de familie în țară. Dorința de a câștiga bani are la bază valorile locale, conform cărora există o competiție permanentă între rude și vecini în ceea ce privește nivelul de trai.
- banul este mai presus pentru membrii comunității decât terminarea unei școli. Considera că pot obține o bunăstare și fără să aibă o calificare într-o meserie. Altfel spus, jumătate dintre respondenți nu refuză categoric să facă aproape orice pentru bani.
- nici migrația adulților și nici cea a minorilor nu e privită ca o problemă, ci ca un mijloc de realizare pentru familie și de dezvoltare pentru comună. Avantajele sunt puternic evidențiate în discuții, iar riscurile plecării sunt neglijate.
- cadrele didactice par să accepte acest tip de comportament și nu încearcă să schimbe mentalitatea părinților, dar nici pe copii nu au încercat să-i convingă să studieze mai mult.
- contrar ipotezelor inițiale, nu cei mai săraci copii din comună pleacă, pentru că ei, respectiv familia lor, nu au bani nici pentru transportul până la destinație.
- copiii au informații reale atât despre pericolele cât și despre oportunitățile pe care le au în momentul în care pleacă în străinătate, doar că nu discută acest subiect și nu realizează consecințele plecării lor.
- cazuri de trafic de copii nu sunt cunoscute în Oas, ceea ce înseamnă că acei copii care sunt implicați în forme de trafic în străinătate, ajung în mâna traficantilor în țara de destinație. Acest pericol îi așteaptă, în primul rând pe minorii plecați neînsoțiți.

- o treime dintre adulti nu acorda importanta vointei copilului, însa vârsta copilariei este considerata a fi încheiata pe la 14-15 ani.
- copiii care ajung la vârsta de 14-15 ani sunt considerati de parintii lor adulti si prin urmare în cele mai multe cazuri sunt lasati sa decida singuri asupra viitorului lor.
- obligatiile parintesti fata de copii se pierd practic la aceasta vârsta. În opinia parintilor si copiii trebuie sa-si ajute parintii cât mai curând posibil asa cum au facut-o si ei când au fost copii. Se vorbeste foarte putin de obligatiile parintilor de a oferi protectie si îngrijire copilului pâna la împlinirea majoratului.
- în opinia publica este cunoscut faptul ca minorii care pleaca în strainatate o fac preponderent pentru a obtine un venit si nu pentru a-si continua studiile.
- nu exista o corelatie între nivelul de scolarizare al parintilor si plecarea copiilor în strainatate
- localnicii nu acorda importanta prea mare frecventarii scolii, nu percep acest lucru ca un drept al copilului la educatie.
- 60% dintre adulti nu considera important ca un copil sa fie însoțit în strainatate, desi jumatate dintre subiecti stiu ca acesti copii fura, cersesc sau se prostitueaza în strainatate.

Recomandari

- exista un volum mare de informatii culese, ele pot fi folosite în analize secundare sau în studii longitudinale
- analizând însa studiile de caz, gasim multe relatari care spun ca familiile nu se vor mai întoarce în tara. Unii spun ca au reusit sa obtina acte legale, de aceea prefera sa se stabileasca acolo, altii au început deja mici afaceri care prospera, sau au facut investitii în mijloace fixe, imobiliare de aceea au hotarât ca nu se vor mai întoarce. Aceasta ar putea fi o noua etapa în traditia migratiei Osenilor, care ramâne de studiat în continuare.
- dintre copiii care au fost plecati multi își aminteau despre experienta lor din strainatate lipsa prietenilor, a cunostintelor si a habitatului obisnuit. Acest aspect poate sa ajute echipa de specialisti, care se va ocupa de reintegrarea copiilor întorsi din strainatate, numar care pâna în momentul actual este redus.
- metodologia folosita a fost dificil de aplicat, datorita naturii subiectului migratiei si a muncii în strainatate. Localnicii nu vorbesc deschis despre aceste subiecte
- datorita faptului ca multi copii ramân acasa fara parinti, ar fi indicat sa se faca un centru de zi, unde copiii sa își poata face temele sub supravegherea persoanelor adulte, pe cât posibil sub îndrumarea specialistilor

Bibliografie

1. Dana Diminescu, Rose Marie Lagrave, Pour une anthropologie des migrations roumaines en France. Le cas du Pays d'Oas. in Migrations. Etudes. Novembre-decembre 1999. (*Dana Diminescu, Rose Marie Lagrave, O antropologie a migratiilor românilor în Franta. Cazul Tarii Oasului (în Migrations. Etudes. Noiembrie-decembrie 1999).*)
2. G. Focsa, Tara Oasului, Bucuresti, 1975.
3. Fundatia Terre des Hommes, cu colaborarea: Voix de l'Enfant – Franta, Parada Franta, Fundatia „Familia si Ocrotirea Copilului” – Romania, Minori „izolati” din Oas în Franta: Analiza de situatie în vederea unei interventii de prevenire
4. Fundatia pentru o Societate Deschisa, *Barometru Rural*, 2002-2003 (www.osf.ro)
5. Fundatia pentru o Societate Deschisa, *Barometrul de opinie publica*, mai 2003 (www.osf.ro)
6. ***Date statistice despre familiile din programele familiale ale FRCCF, martie 2004
7. *** Parada France, Soutien aux mineurs roumains en situation de rue et sans referent parental, Mars 2002 – Decembre 2003 (*Sustinerea minorilor români care se afla pe strada, neînsoțiti de parinti, martie 2002 – decembrie 2003*)

ANEXE